

PAT lekcija 7

Prof.dr.sc. Edita Černy Obrdalj
specijalist obiteljske medicine
Dom zdravlja Mostar
Medicinski fakultet Sveučilišta u Mostaru

Virusni hepatitis

Ciljevi

- Prepoznati bolest
- Objasniti serološke testove i druge dijagnostičke testove
- Pravilno voditi oboljelog pacijenta
- Važnost i način prevencije

Definicija

- Virusni hepatitis je sustavna infekcija koja uključuje jetru s uobičajenim kliničkim manifestacijama; uzrokovana različitim virusima, s tipično odvojenim načinima prijenosa.

Epidemiologija

U svijetu

- 257 milijuna oboljelih - kroničnog hepatitis B
- 71 kronični hepatitis C

U Hrvatskoj

- 0,7 % hepatitis B
- 0,9 % hepatitis C

Strategije

- Globalna strategija Svjetske zdravstvene organizacije (SZO) - smanjenje pobola za 90% do 2030. godine

Predominantne godine:

- HAV - rijedak kod novorođenčadi, podložnost se povećava s godinama
- HBV, HCV, HEV - javlja se u svim godinama
- Fulminantni HBV - Muskarci : žene = 2:1

Zašto pozornost na hepatitis B i C?

- Kronicitet
- Hepatitis C u porastu
- Pojavnost ciroze i hepatocelularnog Ca
- Važnost provođenja općih mjera prevencije (HBV, HCV. HBV) i imunizacije (HBV)

Kronicitet

- HAV, HEV – bez kroniciteta
- HBV 2-5%
- HCV - 50-80%
- HDV – kronicitet gotovo uvijek

Putovi prijenosa

- HBV - seksualnim putem
- preko krvi i krvnih produkata
- perinatalno, također i enterično
- HCV - krv ili njeni produkti; a kod 40% slučajeva put je nepoznat
- HDV identificiran samo sa HBV infekcijom povećava ozbiljnost HBV infekcije.

Simptomi i znakovi virusnog

hepatitisa

Simptomi:

- mučnina (80%)
- slabost (67%)
- anoreksija (54%)
- abdominalna bol (56%)
- zamor (HCV)

Znakovi:

- temperatura (60%); nije uobicajena kod HBV i HCV
- zutica kod odraslih, HCV češće prolazi anikterično
- taman urin

Diferencijalna diagnoza

- Infektivna mononukleoza
- Citomegalovirusna infekcija
- Primarni ili sekundarni hepatski malignitet
- Hepatitis zbog korištenja lijekova
- Alkoholni hepatitis
- Autoimuni hepatitis

Hepatitis A

Putovi prijenosa

- HAV - fekalno-oralni put; rijetko parenteralni
- HAV se replicira u jetri, izlučuje se putem žuči, a rasijava se putem stolice inficiranih osoba

- Maksimalna infektivnost 2 tjedna prije žutila
- Kod male djece često asimptomatski
- Kod odraslih simptomi iščezavaju unutar 2 mjeseca

Hepatitis A - rizične skupine

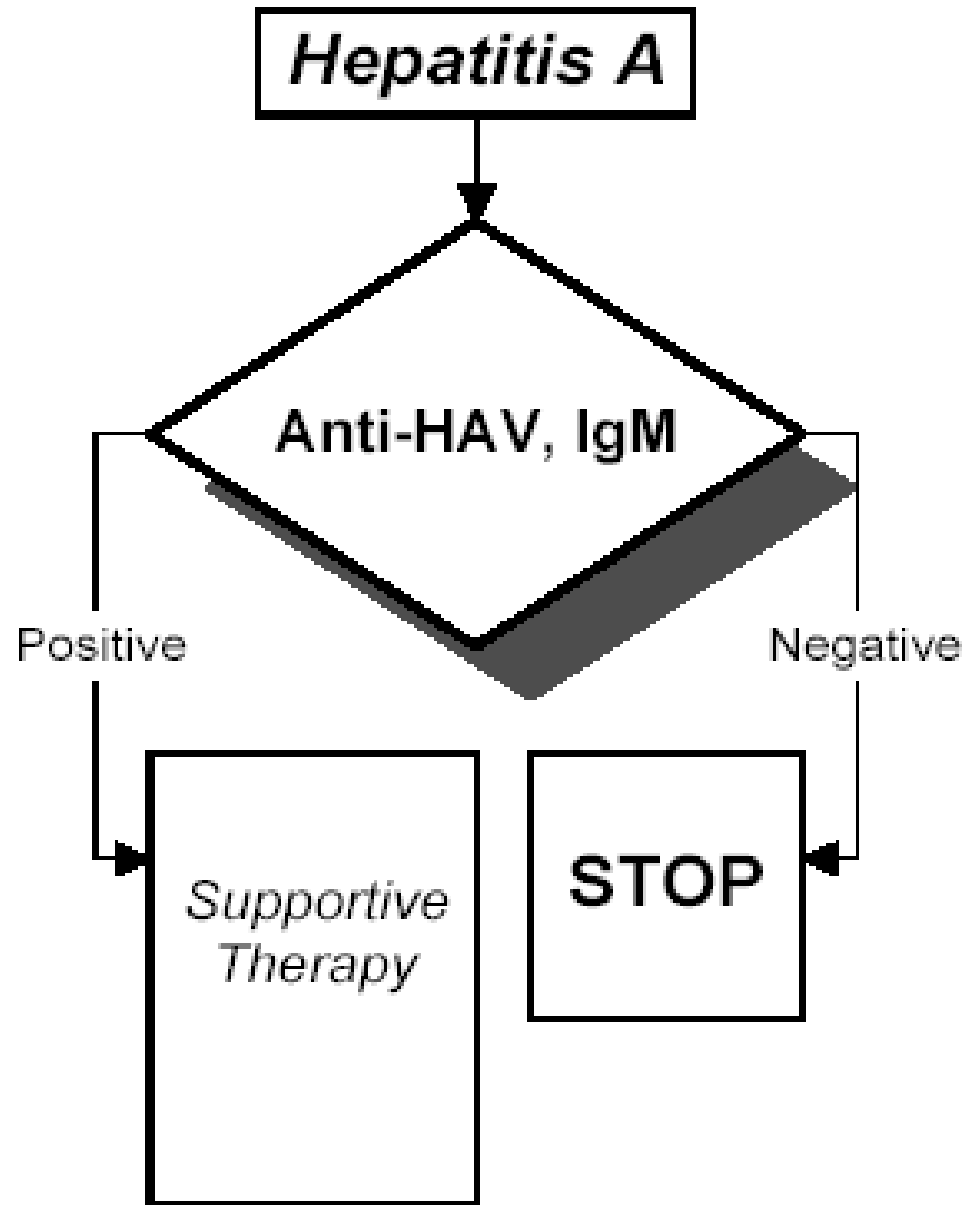
- Putnici
- Ovisnici o drogama
- MSM populacija

Hepatitis A - epidemija

- Tijekom 2017. i 2018. godine epidemija je zbilježena u 20 država EU
- Zatvorene institucije (vrtići, škole, zdravstvene ustanove, ustanove za osobe s posebnim potrebama)
- Hidrično prenošenje

Hepatitis A - serologija

- HAV
- Akutni, s oporavkom :Anti-HAV IgM
- Prethodne infekcije :Anti-HAV IgG

- Dodatna metoda za dokaz HAV virusne RNA (RT- PCR metoda)

Hepatitis A - tretman

- Blaže forme – kućno liječenje
- Mirovanje tijekom akutne faze
- Infuzije 5% glukoze kod anoreksije
- Dijetalna prehrana: hranjive tekućine, visoki udio UH (prehrana oko 3000 Kcal)
- Mineralno-vitaminski nadomjestci - rijetko

Hepatitis A prognoza

- Dobra (ozdravljenje za 4-8 tj.)
- Smrtni ishod 1% (fudroajantni oblik čest kod osoba s kroničnom bolesti jetre)
- Nema kroniciteta
- Doživotni imunitet

Hepatitis A – prevencija

Opće mjere:

- Održavanje higijene – pranje ruku
- Dobra sanitacija
- Uništavanje virusa

prokuhavanje vode i hrane (85°C/1 min),
za površine - natrijum hipoklorit (varikina)
1:100

Hepatitis A – prevencija

Posebne mjere:

1. Pasivna imunizacija (1-2 tj. od izlaganja)

IG - 0,02 ml/kg i.m. zaštita <3 mjeseca,
85% efektivan

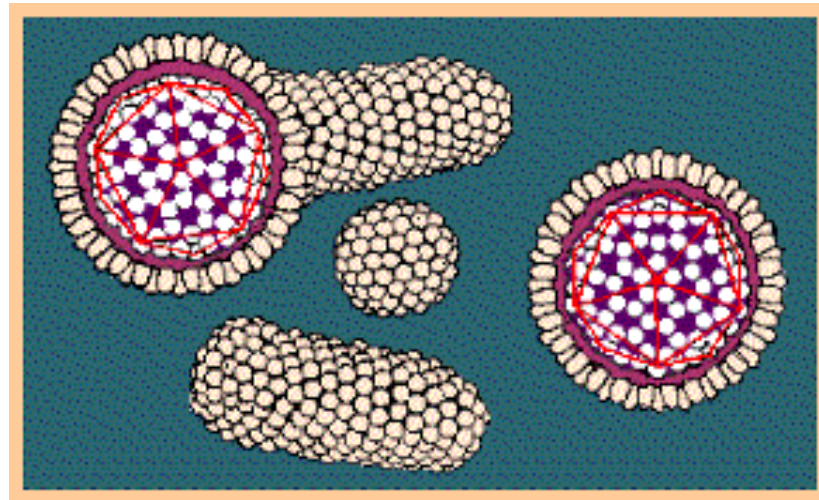
2. Aktivna imunizacija

Cjepivo - 2 doze u razmaku 6 – 12
mjeseci (imununtet traje 10 god.)

Tko treba biti cijepljen?

- Putnici u zemlje s visokim rizikom
- Osobe s profesionalnim rizikom
- Osobe s poremećajima koagulacije
- HBV i HCV poz. i oni s kroničnom bolesti jetre
- Narkomani
- MSM populacija

Hepatitis B

Rizične skupine za HBV

- Primaoci krvi
- Osobe na hemodijalizi
- Hemofiličari
- Intravenski narkomani
- MSM
- Zdravstveni djelatnici

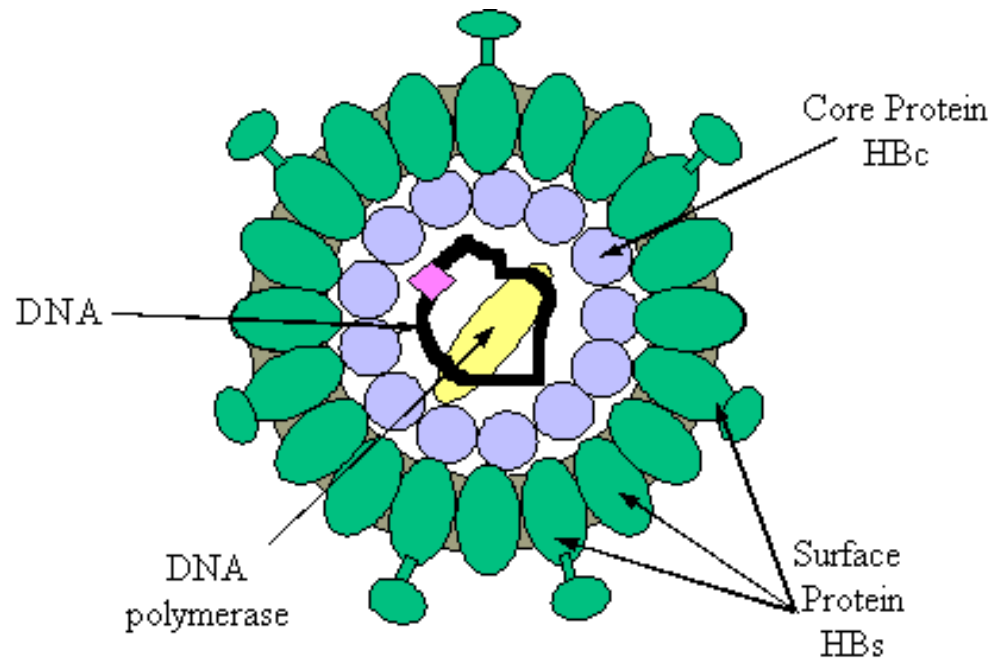
Rizici za HBV

- Izloženost u obitelji – kućanstvu
- Pedikerski saloni
- Transplantacija organa
- Pozitivan ubod iglom

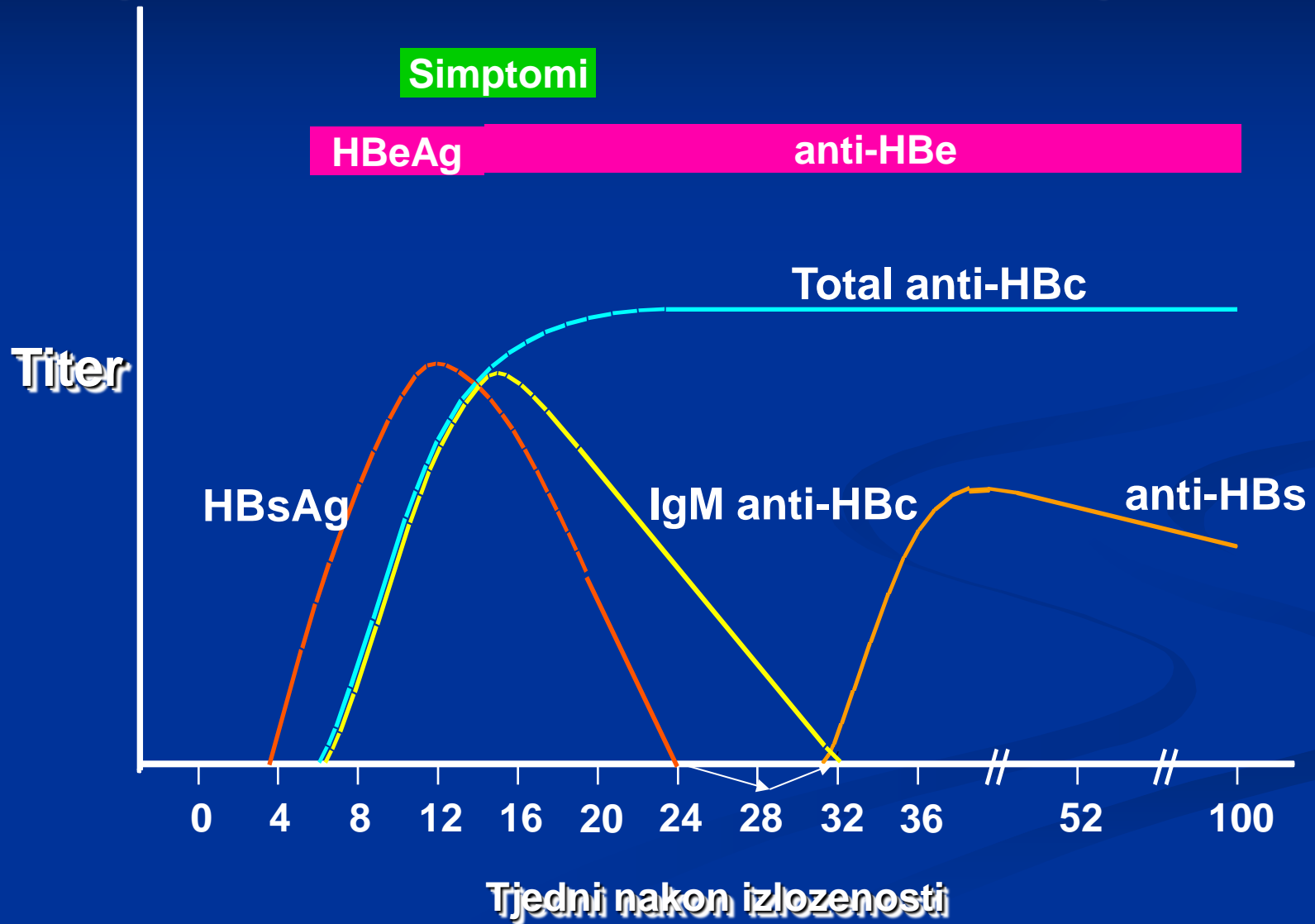
Laboratorijski testovi

- Povećanje ALT-a
- Blaga elevacija alkalne fosfataze
- Bilirubin od normalnog do naznačeno povećanog
- Serološki markeri za identifikaciju virusa

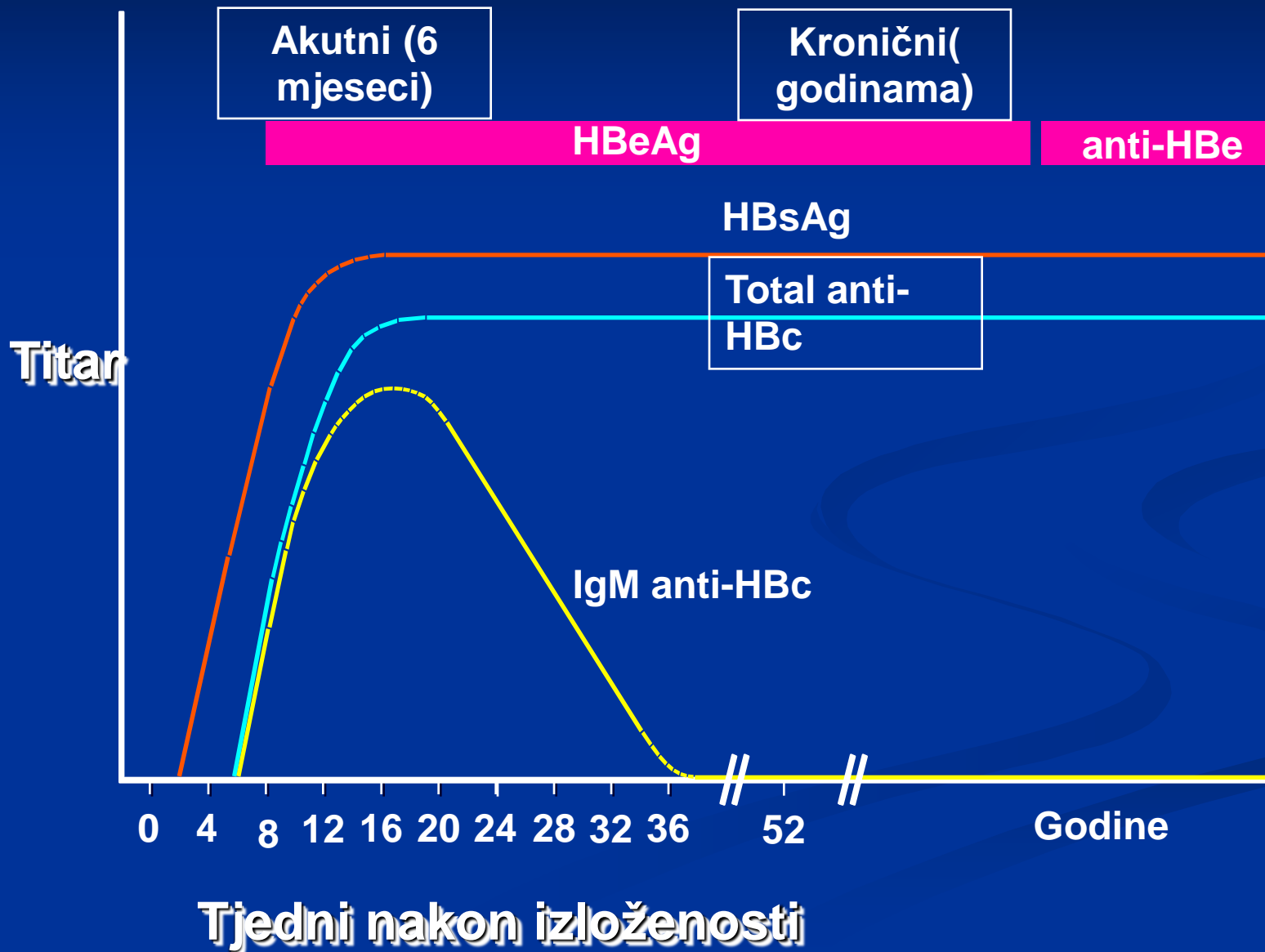
Hepatitis B virus – DNA virus

Akutna hepatitis B virusne infekcije s tipičnim serološkim kursom oporavka

Serološki kurs kod Kronične hepatitis B virusne infekcije

Hepatitis B serološki markeri

HBsAg	HBeAg	Anti HBe	AntiHBc IgG	AntiHBc IgM	Anti Hbs	Interpretacija
+	+	+	+	+++	-	Akutno
+	-	+	+	-	-	Visoka infekt.
+++	+	+	+	-	-	Visoka infekt.
+	-	+	+	-	-	Niska infekt.
-	-	+	+	-	+	Prošla inf.
-	-	-	-	-	+	Prošla imuniz.

Probir na akutni hepatitis

- anti-HAV IgM
- HBsAg
- (anti-HBc IgM)
- anti-HCV

„Mutanti” hepatitis B infekcije

- Mutacije HbS Ag mogu dovesti do „escape” mutanata koje je teško dijagnosticirati
- U slučaju simptomatologije i negativne dijagnostike potrebno je proširiti molekularnu dijagnostiku

EIA, RIA, NAT

- Enzimski imunoeseji, radio imunoeseji, test amplifikacije nukleinske kiseline
- Testovi kojima se otkrivaju, potvrđuju i prate količina, pojava i nestajanje seroloških biljega u krvi osobe zaražene s HBV-om
- moguće je utvrditi i predvidjeti i stadij infekcije i stupanj infektivnosti osobe te tijek bolesti (ide li u kroničnu formu ili samoizlječenju).

Lab. kod akutnog HB

- ALT
- AP
- Bilirubin
- GGT
- PV
- Albumini
- Elektroliti
- GUK
- KKS
- **Poželjno saznati anti HDV**

**ALT (SGPT)
Normal
STOP**

(If risk factor for HEP C, test
Anti-HCV even if ALT is
normal)

**ALT (SGPT)
50-2,000 IU**

**ALT (SGPT)
>2,000 IU**

(Drug History -
Acetaminophen level if
appropriate)

Yes

**Perform Liver
Panel**

(ALT, GGT, Total &
Direct Bilirubin,
Alkaline
Phosphatase)

Effect of Ethanol
↑GGT much greater than
Alkaline Phosphatase

Cholestatic Pattern
(↑GGT, ↑Bili with >50%
Direct) (↑Alk Phos w/
minimally ↑Bili suggests
mass lesion, i.e.,
metastasis, granulomata,
primary biliary cirrhosis
(PBC), etc.)

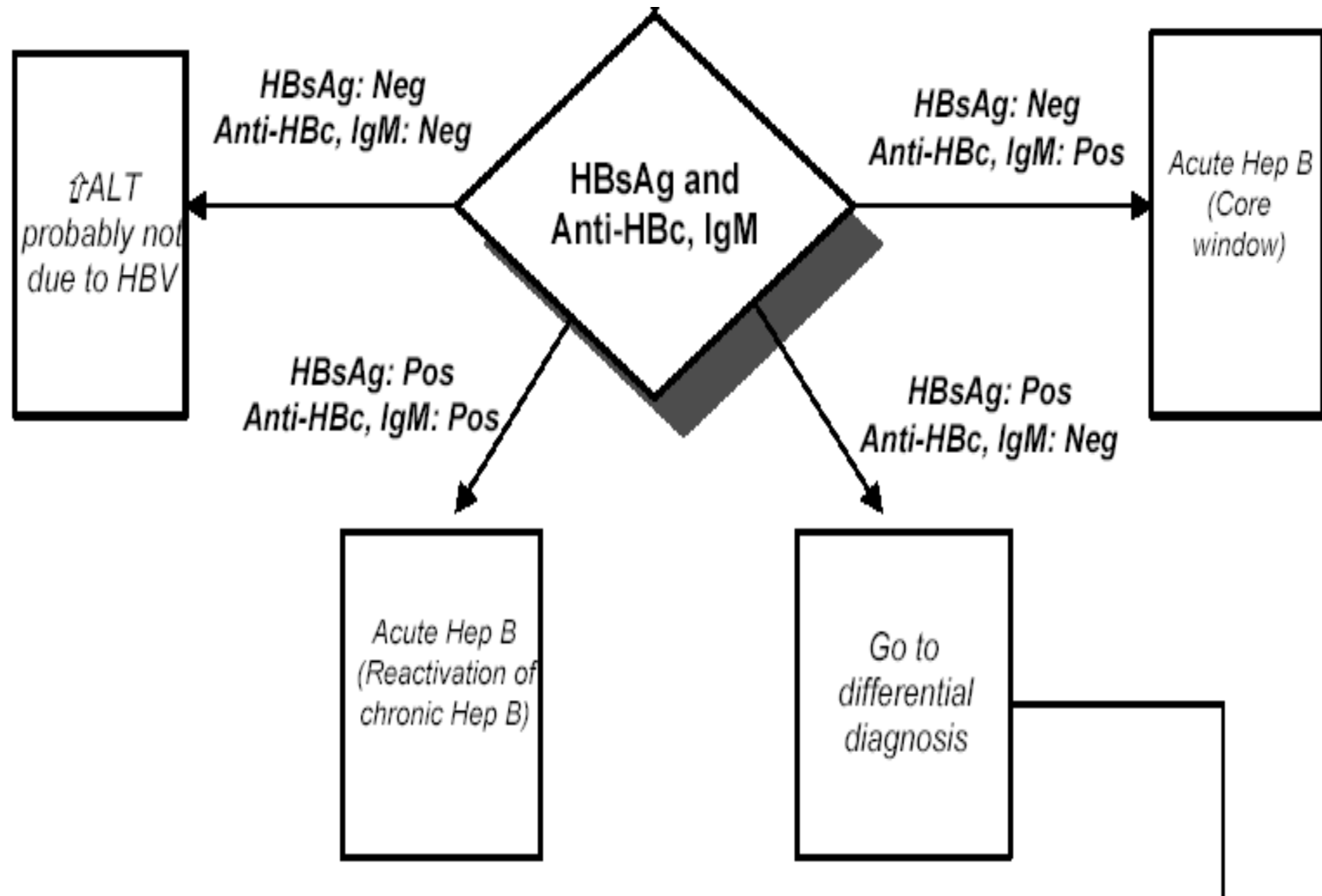
Treatment

Parenchymal Pattern
↑ALT, ↑Bili w/<50% Direct
Perform Acute Hepatitis Panel
(anti-HAV, IgM; HBsAg;
anti-HBc, IgM; anti-HCV)

See Reverse Side

Hepatic imaging
studies and other tests

Hepatitis B

Tretman akutnog hepatitisa B

Blaže forme:

- Mirovanje
- Izbjegavanje masnoće, zabrana alkohola
- Stroga kontrola lijekova
- Pruritus – antihistaminik ili kolestiramin

Fulminantni hepatitis - HOSPITALIZACIJA

Kontroliranje akutne forme

- serijsko mjerenje seruma AST/ALT
- odgovarajući serumski virusni markeri korisni za procjenu oporavka ili progresije (0-3-6mj)

Kontrole kronične forme

- ALT
- UZ jetre
- Nekada biopsija jetre
- Leukociti, trombociti s interferon alfa terapijom

Tretman kroničnog hepatitsa B

- Suportivni
- Interferon
- Ribavirin
- Lamivudin
- Transplantacija jetre

HBV tretman

- Superiornost interferon alfa 2 : lamivudin
- Superiornost entecavir, adenovir : lamivudin
- Lamivudin u kasnoj trudnoći sprječava vertikalnu transmisiju HBV

Lamivudin

- Antivirusni lijek
- Inhibira replikaciju virusa
- Oralna terapija
- Doziranje 1X dnevno
- Može kratkotrajno povisiti ALT
- Može se davati djeci

HBV – prevencija – opće mjere

Opće mjere:

- Koristiti jednokratne igle
- Prakticirati siguran seks
- Nošenje rukavica, maski, naočala – profesionalna izloženost
- Izbjegavati tetovaže
- Upozoriti zaražene pacijente na moguće rizike za članove obitelji i obrnuto

Prevenција HBV – specifične mjere

- Aktivna imunizacija novorođenčadi i dojenčadi
- Aktivna imunizacija visoko-rizičnih grupa
- Pasivna imunizacija nakon izlaganja
- HBV probir trudnica

Imunizacija

Rođenje

Hepatitis B cjepivo

1 mjesec

Hepatitis B cjepivo

6 mjeseci

Hepatitis B cjepivo

Imunizacija djece HBsAg pozitivnih majki

Rođenje

Hepatitis B cjepivo + HIG (unutar 12 sat)

1 mjesec

Hepatitis B cjepivo

6 mjeseci

Hepatitis B cjepivo

12 mjeseci

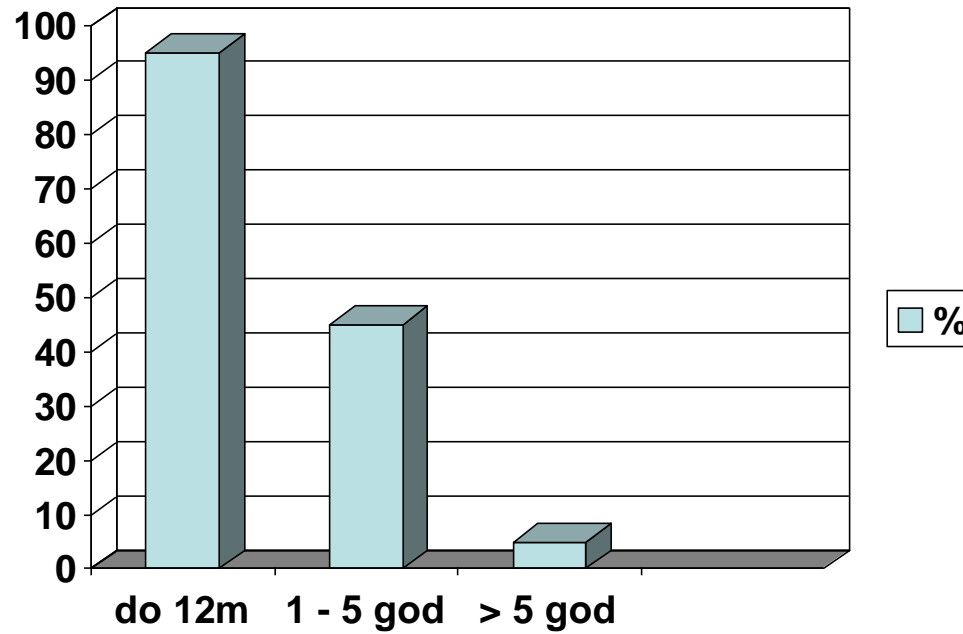
Provjera Ag statusa

Imunizacija

- Cjepivo je sigurno
- 95% djece razvije adekvatan odgovor
- Sporedni efekti:
  - bol na mjestu uboda
  - blago do umjereno povišenje tjelesne temperature

Trudnica može primiti cjepivo

Rizik razvoja kroniciteta kod HBV prema dobi infekcije

Hepatitis C

- Identificiran 1988.god „non A-non B”
- 7 glavnih tipova i 80 podtipova
- Na našim prostorima najčešći tip 1 b
- 3% zaraženih u svijetu
- 85% razvija kronični hepatitis
-

Putovi prijenosa

- Krv i krvni produkti
- Transplantacija organa
- I.V. upotreba droga
- Nezaštićeni seks (niski postotak)
- 5% s majke na novorođenče

Simptomi

- Vrlo blagi, često asimptomatski
- 30% žutica
- 20% umor, anoreksija, bol u trbuhu

Laboratorijski testovi

- Serokonverzija nakon 8 tjedana
- Anti HCV - znak akutne, kronične ili prošle infekcije
- Ako je negativan, a rizik veliki ponoviti za 3 – 6 mjeseci (lažno negativni testovi)
- Genotipizacija, Western blot, RIBA (rekombinantni imunoblot)

Laboratorijski testovi

- PCR za prećenje učinkovitosti terapije (HCV-RNA)
- Povišen AST i ALT i do 5X
- Povišen GGT i AP obično znak ciroze

Liječenje

- Interferon alfa 2a
- Interferon alfa 2b
- Ribavirin

Hepatitis	A	B	C	D	E
Tip virusa	RNA	DNA	RNA	RNA	RNA
Način širenja					
Parenteralno	Rijetko	Često	Često	Često	
Seksualno		Često	Moguće	Sporadično	
Feko-oralno	Često			Rijetko	Često
Maternalno-fetalno		Često		Rijetko	
Inkubacija (u danima)	14-45	30-180	5-150		15-60
Inkubacija (prosjek u danima)	21	70	50		40
Akutna simptomatologija	Varijabilna	Postupna	Minimalna	Česta	Česta
Serološka dijagnostika	Anti HAV IgM IgG	HBsAg Anti HBsAg Anti HBcAg HBeAg Anti HBeAg	anti- HCV	anti-HDV	anti-HEV
Imunitet	Da	90%			Da
Hronicitet	Nikada	5-10%	Često	Koinfekcija-5% Superinfekcija-70%	Nikada
Komplikacije – ciroza, HCCa	Ne	Da	DA	DA	Ne
Imunizacija	Da	Da			
Serumski imuni globulin	Da	Da			

Web adrese

- www.cdc.org
- www.aafp.org
- www.fsm.ac.fj
- [www.sciencedirect.com/science/journals.](http://www.sciencedirect.com/science/journals)

Bol u gornjem abdomenu

Slučaj 2 – bol u gornjem desnom kvadrantu

- Gospodja V. je 41 – godišnja medicinska sestra koja radi u lokalnoj bolnici. Udata je i ima troje djece. Danas se javlja zbog povraćanja i boli u gornjem desnom dijelu trbuha koji je prisutan od ranih jutarnjih sati. Nije mogla otići na posao.

- Jucer je jela obilnije kod kuće - imala je slobodan dan. Nitko drugi u kući nije bolestan. Bol se javlja svakih 20 minuta dosegne vrhunac i onda popusti. Uzela je paracetamol, ali joj nije pomogao. Ima učestalije stolice, ali bez proljeva. Bol se širi u desnu stranu leđa.

- V. kontrolira blagu hipertenziju hidrokortijazidom. Ranije je imala epizode dispepsije. Posljednju prije 6 mjeseci kada je uspješno liječena pantoprazolom tijekom 4 tjedna. Hospitalizirana je samo za vrijeme poroda. Najmlađe dijete ima 5 godina. Posljednji porod je bio zakompliciran s postporođajnim krvarenjem.

Što biste uradili u fizikalnom pregledu?

Što biste uradili u fizikalnom pregledu?

- Pacijentica je blijeda, oznojena, iscrpljena bolom. TT 37.8°C. RR 120/75 mmHg, Puls 96/min, pluća – normalan disajni šum, srčani tonovi tiši nad svim ušćima. Crijevna peristaltika tiha. Jetra palpirana 3 cm ispod rebarnog luka, bolno osjetljiva. Niste sigurni ima li defansa pri dubljoj palpaciji. Nema drugih masa u abdomenu.

Razmotrite moguće uzroke bola

Razmotrite moguće uzroke bola u gornjem desnom kvadrantu abdomena

- Kolecistitis/kolelitijaza
- Pankreatitis, ulkus, hepatični apsces, hepatični tumor
- Koronarna bolest, divertikulitis, apendicitis
- Ca žučnjaka
- Renalni kamenci

Koje pretrage ćete uraditi?

Koje pretrage ćete uraditi?

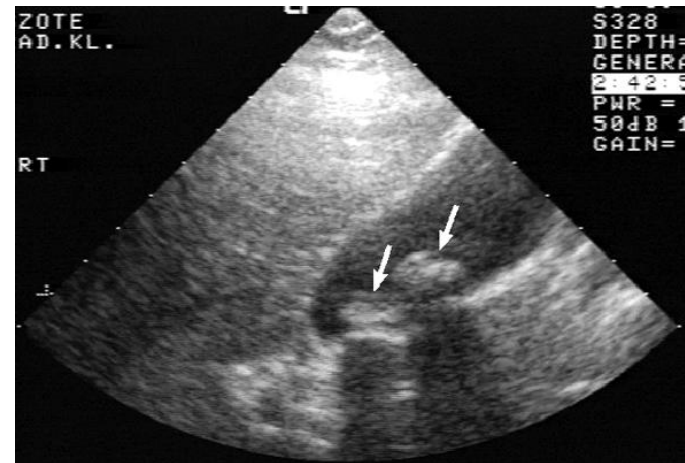
- KKS
- ALT
- AST
- AP
- Bilirubin
- Amilaza
- GUK
- Urin
- UZV abdomena

Kako ćete danas tretirati ovu
pacijenticu?

Kako ćete danas tretirati ovu pacijenticu?

- Analgetik - petidin (Dolantin), pentazocin (Fortral)
- Antibiotik (amoksicilin, amoks./klavulonat, cefuroksim)
- opservacija

- Pri sljedecoj posjeti Gospodj. V cini se izgleda bolje. Njen UZ pokazuje nekoliko kamenaca u zučnjaku.

Koji sonografske promjene u akutnom kolecistitisu su znak za hitnu konzultaciju?

Koji sonografske promjene u akutnom kolecistitisu su znak za hitnu konzultaciju?

- Kamen u ductus kominis-u
- Dilatiran ductus c.
- Znaci pankreatitisa

Koji su mogući tretmani žučnih kamenaca?

- Kolecistektomija
- Terapija rastvaranja (rijetko)
- Za male kamence koji ne sadrže kalcij
  - Ursodeoksiholična kiselina (Actigal) 10 mg/kg
  - Kenodeoksiholična kiselina (Chenodiol) 12-15 mg/kg/dan

Izuzev kolecistitisa koji su moguće komplikacije žučnih kamenaca?

- Koledoholitijaza
- Kolangitis
- Bilijarni pankreatitis

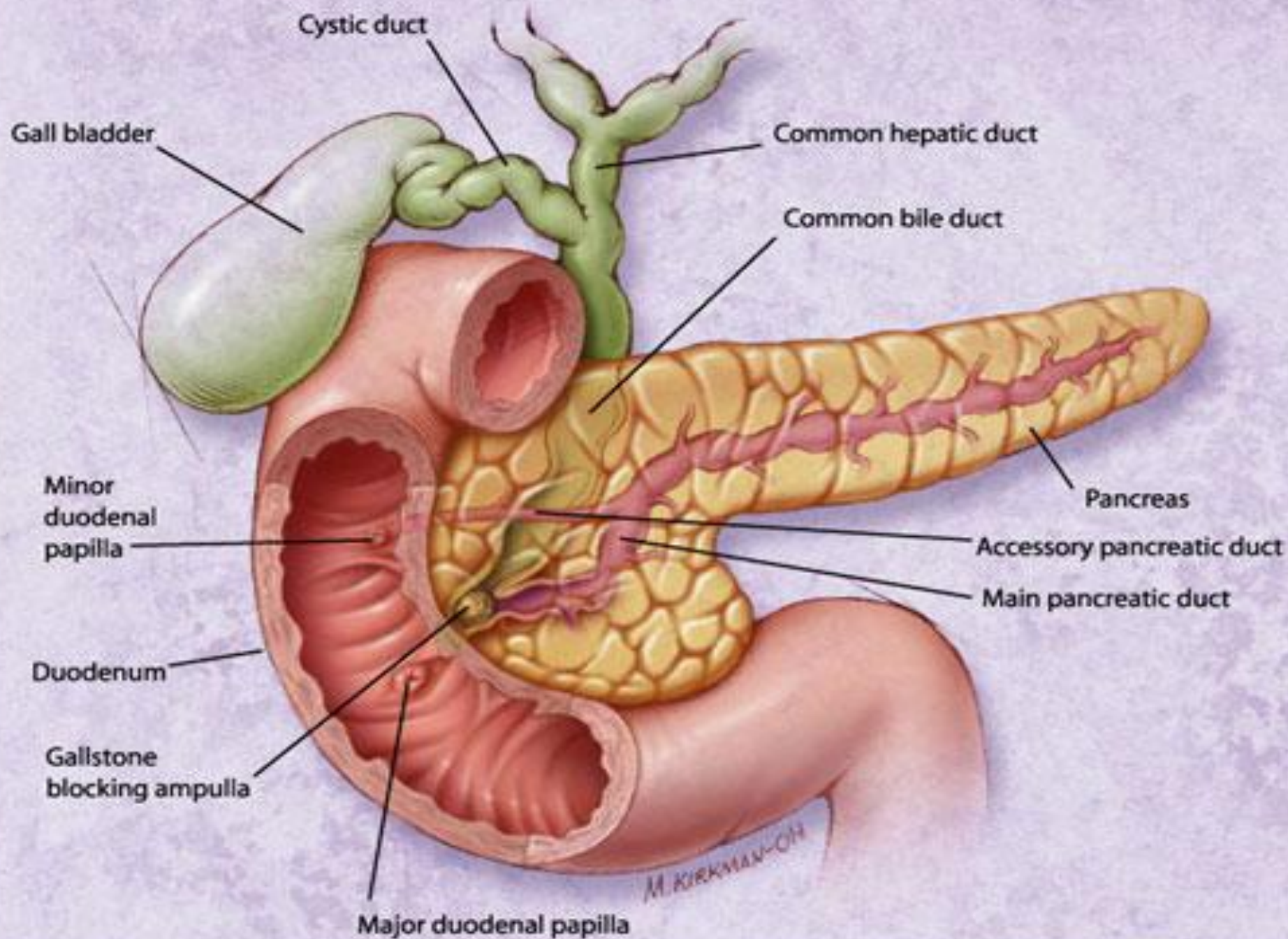

Illustration by Myriam Kirkman-Oh

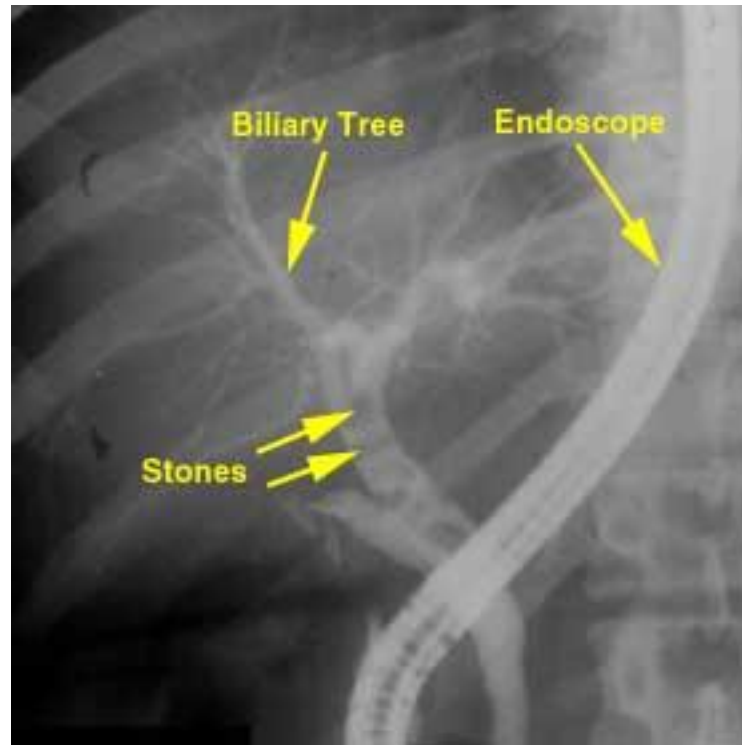
Koledoholitijaza

- Kod ikterusa – preoperativna evaluacija ductus communis-a ERCP-om ili intraoperativnim kolangiogramom.

Kamenac ductus kommunisa

ERCP

Pankreatitis - klinički znaci

- Abdominalna distenzija
- Spazam pri palpaciji u GDK
- Mogući znaci:
  - tahikardija,
  - povišena tjelesna temperatura
  - žutilo kože i bjeloočnica
  - uznemirenost i dehidracija

Pankreatitis - dijagnoza – lab. testovi

- Leukociti

12 000 – 15 000

- Jetreni testovi (AST; ALT; ALP)

obično povišeni

Ako je amilaza >1000 razmatrati pankreatitis

Pankreatitis - dijagnoza – lab. testovi

- Serumska amilaza - porast je proporcionalan težini bolesti
- Visoko senzitivna, manje specifična
  - 2 – 12 sati porast
  - 12 – 72 sata – maximum
  - 3 – 7 dana povratak na normalne vrijednosti

Dijagnoza – lab. testovi

- Serumska lipaza –visoko specifična i senzitivna
- Porast
  - - 2 - 4 sata od početka simptoma
  - oko 24 sata maksimum
  - 8 – 14 dana povratak na normalne vrijednosti

Tripsin, elastaza

Radiološke pretrage za bol u GDK

- Nativni snimak abdomena

Kod pankreatitisa može zabilježiti zrak u duodenumu kod opstrukcije

- Ultrasonografija - metoda izbora za kolecistitis
- Pankreas se često zbog plinova ne vidi

Pankreatitis

Pankreatitis - komplikacije

- Sekundarna infekcija

Smrtnost 70 – 80%

- Nekroza i zatajenje organa
(CVS, bubrezi, pluća)
- Pseudociste i apscesi

Pankreatitis - tretman

- Pratiti vitalne znakove
- IV tečnost
- Analgetik - pentazocin, meperidin; **NE MORFIJ!**
- Pacijente sa jakom boli i nestabilne pacijente odmah uputiti u jedinicu intenzivne skrbi

Pacijentica V je donijela rezultate lab.
pretraga

Lab. Pretrage:	normalne vrijednosti:
CBC Hg 120g/l	140-180 g/l
WBC 12,3 x 10(9) /l normalne diferencijacije.	3.2-9.8 x 10(9)/L
Trombociti 240 x 10(9) /l	150-45- x 10(9)/L
Akl Phos. 95 U/L	20-120 U/L
ALT 95 U/L	7-40 U/L
AST 54 U/L	12-45 U/L
GGT 67 U/L	<55 U/L
Amilaza 250 U/L	20-300 U/L
Glukoza na taste 4.3 mmol/L	< 7 mmol/L
Urinoanaliza Gustoca 1.030, pH 6.5	proteini u tragu, glukoza neg.

- Iz detaljne anamneze saznali ste da se gospođa V ubola iglom na poslu prije 3 mjeseca. Ovo nije nikom prijavila i nije primijetila simptome bolesti u to vrijeme. Žalila se na zamor, ali je to povezivala s preopterećenjem kod kuće i na poslu. Primila je cjepivo protiv hepatitisa B kada i ostali zdravstveni djelatnici.
- Konzumira 2 čaše vina s obrokom.

- Pri pregledu abdomen je mekan i crijevna peristaltika normalna. Jetra je još uvijek 3 cm. Ispod rebarnog luka. Iako je defans nestao rub jetre je još osjetljiv.
- Što ćete dalje učiniti?

Koja je moguća diferencijalna dijagnoza za povišene jetrene testove?

- Konzumacija alkohola
- Lijekovi: NSAID, antibiotici, antilipemici, antiepileptici, antituberkulotici, biljni lijekovi, zlouporaba lijekova
- Nealkoholna steatoza jetre
- Kronični hepatitis B i C.
- Autoimune bolesti

- Hemokromatoza
- Wilsonova bolešt
- Kongestivno srčano zatajenje i ishemični hepatitis
- Celijakija
- Endokrine bolesti: hipertireoza, Addisonova bolešt

Screening na akutni hepatitis

- Anti HAV IgM
- HBsAg
- Anti HBc IgM
- Anti HCV

Žutica izazvana lijekovima

- Corticosteroids
- Diphenylhydantoin
- Phenothiazines
- Penicillins
- Erythromycin
- Clindamycin
- Captopril
- Amphotericin B
- Sulfonamides
- Azathioprine

- Isoniazid
- Halothane
- 5-Aminosalicylic Acid
- Allopurinol
- Methyldopa
- Indomethacin
- Oral Contraceptives
- Procainamide
- Tolbutamide
- Labetalol

Gastroprotekcija u obiteljskoj medicini

Gastroprotekcija u obiteljskoj medicini

- Zanemarena od strane liječnika
- Nedovoljno zastupljena kao tema u dodiplomskoj i poslijediplomskoj nastavi
- Nepostojanje nacionalnih smjernica za gastroprotekciju otežava rad u liječničkoj praksi

Prevalencija peptičkog ulkusa

Globalna prevalencija

0.12-1.5% – ambulantni podatci

Prevalencija NSAID ulkusa

15-45%

[Sung JJ, Kuipers EJ, El-Serag HB. Systematic review: the global incidence and prevalence of peptic ulcer disease. *Aliment Pharmacol Ther.* 2009 May 1;29:938-46.](#)

Povezanost nastanka peptičkog ulkusa

- Peptički ulkus najčešće udružen s H.pylory infekcijom
- Nestroidni antiinflamatorni lijekovi (NSAIL)
- Niske doze ASS

Skorašnji period

- Eradikacija H.pylori - porasla i unaprijedila stanje
- Propisivanje i prodaja NSAID raste i pogoršava situaciju

NSAIL

- Među najčešće propisivanim i prodavanim lijekovima u svijetu
- bolje kupiranje boli i bolji funkcionalni ishod

Uzroci:

- Starenje populacije
- Komorbidna stanja
- Konzultacija više specijalista
- Samomedikacija - dostupni kao „over the counter“ lijekovi

Komplikacije dugotrajnog NSAIL liječenja

Gornji GI sustav

- Dispepsija
- GERB
- Erozija
- Ulkus
- Ozbiljno GI krvarenje

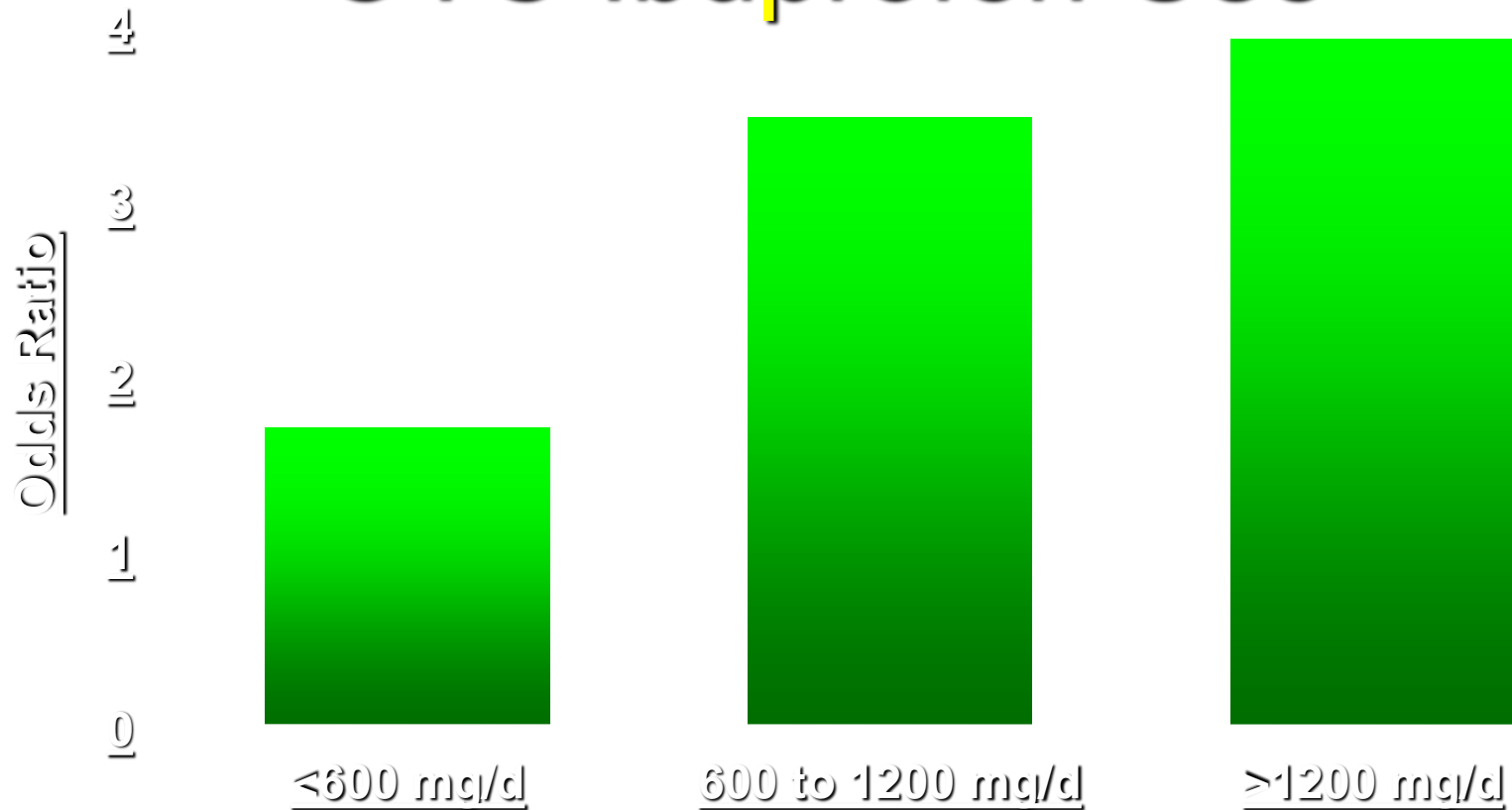
Donji GI sustav

- Ulkus i krvarenje tankog crijeva
- Komplikacije divertikla

NSAIL kao rizik

- Dugotrajna uporaba
- Multiple doze
- Visoke doze

DOSE Breeding According to Dose of OTC Ibuprofen Use

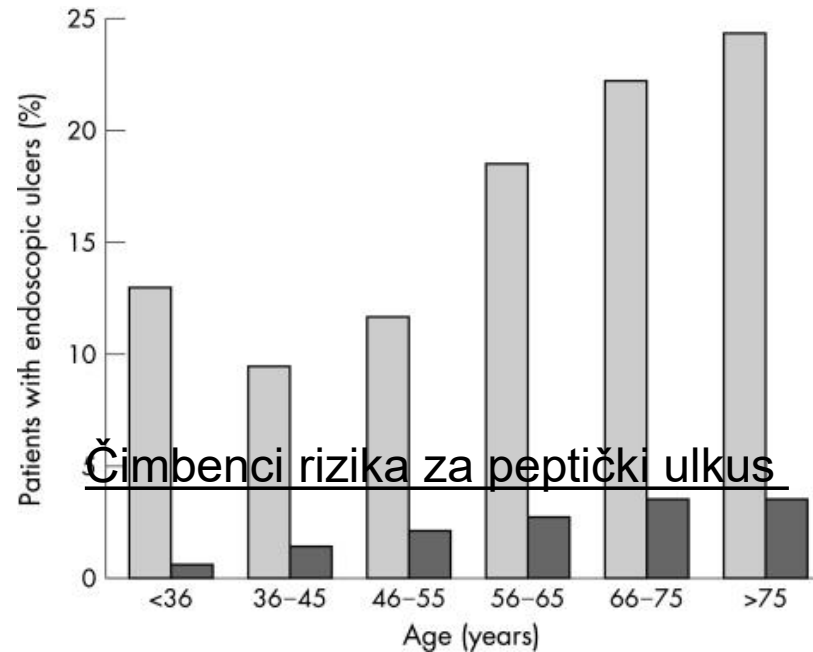
-
- Diclofenac
  - Ketoprofen

- ASS
- Indometacin, ibuprofen

- Meloxicam, lornoxicam, etodolak
- Selectivni COX 2 inhibitori

Čimbenici rizika za peptički ulkus

Dob > 65 godina

Čimbenici rizika za peptički ulkus

Maarten Boers, Marco J D Tangelder, Hein van Ingen, John G Fort, Jay L Goldstein
The rate of NSAID-induced endoscopic ulcers increases linearly but not exponentially
with age: a pooled analysis of 12 randomised trials. Ann Rheum Dis 2007;66:417-18.

Čimbenici rizika za peptički ulkus

Povijest gastrointestinalnih poremećaja

- Dispepsija
- Peptički ulkus
- **GI krvarenje**

Čimbenici rizika za peptički ulkus

- # Konkomitantni lijekovi
- Niske doze ASS
  - Kortikosteroidi
  - Antikoagulansi
  - SSRI

Čimbenici rizika za peptički ulkus

Ostali čimbenici rizika

- Povijest KV bolesti, reumatoidnog artritisa, osteoartritisa (velika vjerojatnost uzimanja NSAID, ASA, kortikosteroida)
- Konzumacija alkohola
- Pušenje
- Ženski spol

Čimbenici rizika za peptički ulkus

Risk Factor	Approximate Increased Risk
Prior clinical event	2.5 to 4-fold
Older age	2 to 3.5-fold (age > 65)
Anticoagulation (warfarin)	3-fold
Corticosteroid therapy	2-fold
High-dose/multiple NSAIDs – low-dose aspirin + NSAID	2 to 4-fold (vs. low-dose aspirin alone)

Approximate increased risk as compared with that in patients without the risk factor.⁹

Laine L. GI Risk factors and risk factors on NSAID. J Fcardiovac Pharmacol. 2006;47:60-6.

Čimbenci rizika za peptički ulkus

Potreba za NSAIL

Visok GI
rizik

Nizak GI
rizik

Visok CV
rizik
(ASA)

Nizak CV
rizik

Visok CV
rizik (ASA)

Nizak CV
rizik

Izbjegavati
NSAIL

Naproxen +
IPP

COX-2 inh. Ili
NSAIL + IPP

Naproxen
+ IPP

NSAIL

Canadian consensus guidelines on long-term nonsteroidal anti-inflammatory drug therapy and the need for gastroprotection: benefits versus risks. Rooston A, Hunt MR, Aliment Pharmacol Ther. 2009; 29:481-96.

Procjena gastrointestinalnog i kardiovaskularnog rizika

<http://www.asariskcalculator.com>.

High-risk patient (bleeding ulcer on NSAIDs)

Risk of rebleeding: 30%

Relative risk reduction with protective therapy: 60%

Absolute risk reduction: $0.30 \times 0.60 = 18\%$

Number needed to treat to prevent 1 rebleeding episode: $1/0.18 = 6$

Low-risk patient (45-year-old with no risk factors)

Risk of bleeding: 0.5%

Relative risk reduction with protective therapy: 60%

Absolute risk reduction: $0.005 \times 0.6 = 0.30\%$

Number needed to treat to prevent 1 rebleeding episode:

$1/0.0030 = 333$

Laine L. GI Risk factors and risk factors on NSAID. J Fcardiovac Pharmacol. 2006;47:60-6.

Čimbenci rizika za peptički ulkus

NSAIL-preporuke

- Izbjegavati ako su ne-NSAIL analgetici djelotvorni
- Upotrijebiti najnižu djelotvornu dozu jednom dnevno
- Upotrijebiti NSAIL najnižeg rizika, selektivni COX-2 inhibitore, među neselektivnim naproxen, ibuprofen i indometacin
- Upotrijebiti gastroproteksijsku terapiju u osoba visokog GI rizika (IPP) i/ili visokog KV rizika

Indikacija za propisivanje

- Ulkusna bolest

Indikacija za propisivanje

- GASTROPROTEKCIJA

GERB

Sto je GERB ?

- Kronična boleť
- Simptomi
  - tipični - pečenje i/ili bol iza prsne kosti sa ili bez regurgitacije.

- atipicni (ezofagealni, plucni, ORL)
- promuklost
- kašalj
- laringitis
- astma
- globus senzacija
- gubitak zubne gleđi i dentalna erozija

GERB

- Najčešća bolest izazvana suviškom želučane kiseline
- Uzrok – eradikacija H. Pylori
  - rizični čimbenici

GERB

- **Epidemiologija:**
  - Sve starosne dobi (češće stariji)
  - Muškarci 2 puta češće od žena
  - Muškarci 10 x više Baretov jednjak
  - Češće u razvijenim zemljama

Sto doprinosi nastanku GERB-a ?

- Prirodjena nerazvijenost antirefluksne barijere
- Akutna trauma toraksa ili abdomena
- Postprandijalno spavanje bez uzglavlja
- Neka medicinska stanja (hijatus hernija, poremećaj motiliteta)
- Lijekovi (teofilin, benzodijazepini, salicilati)
- Pušenje

GERB

Simptome pogoršava:

- ležeći položaj
- obilni obroci
- kava
- alkohol, cigarete
- začinjena hrana
- kiselo voće
- mentol

Ucestalost

Podatci se baziraju na kliničkoj procjeni

- 7% odraslih ima žgaravicu jednom dnevno
- 20% jednom tjedno
- 44% jednom mjesečno

Stupnjevi bolesti

- 1. Blagi simptomi sa spontanom remisijom bez utjecaja na dnevnu aktivnost i san
- 2. Srednji jaki simptomi sa sporom remisijom i blagim utjecajem na dnevne aktivnosti i san
- 3. Teški simptomi bez spontane remisije i zamjetnim utjecajem na dnevne aktivnosti i san

Komplikacije

- Vrijed jednjaka i krvarenje
- Strikture jednjaka
- Barrett-ov jednjak
- Plucne manifestacije

GERB

Komplikacije

1. **Ezofagitis** (oštećenje esofagealne sluznice koje može dovesti do:

- ulceracije
- krvarenja
- striktura
- Barrettova ezofagitisa

2. **Adenokarcinom jednjaka**

Assumptions About the Natural Course of Symptomatic GERD

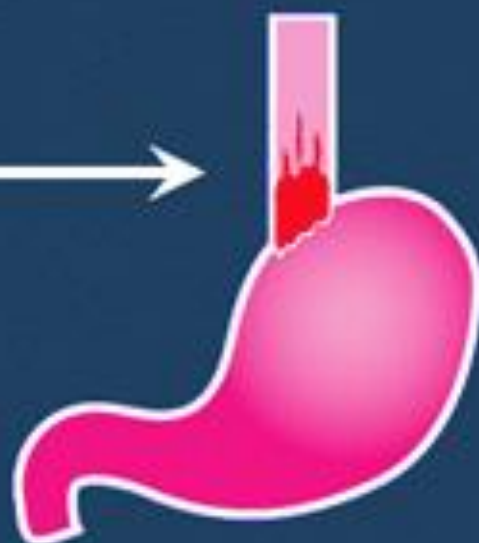
Symptomatic
GERD

Erosive
Esophagitis

Barrett's
Esophagus

Barrett's Esophagus

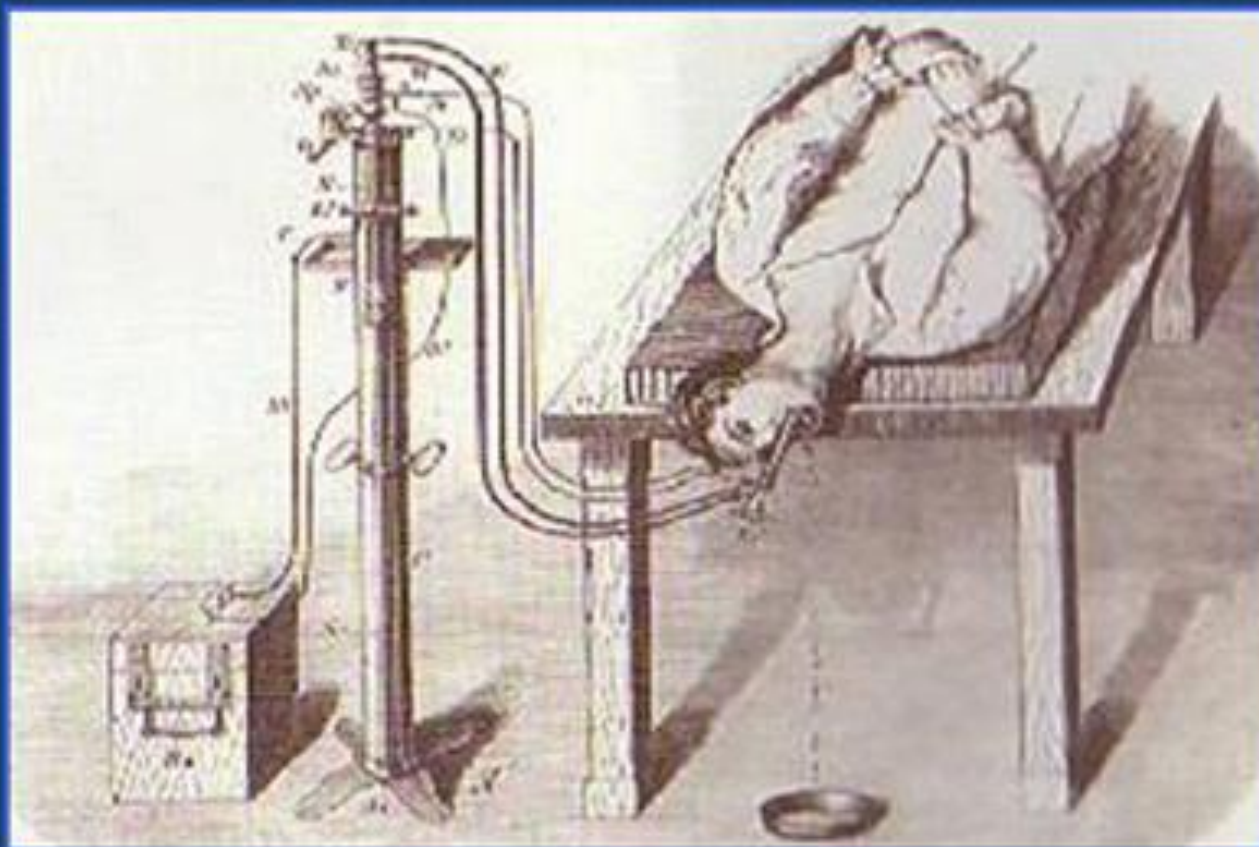
“Patients with chronic GERD symptoms are those most likely to have Barrett’s esophagus and should undergo upper endoscopy.”

Dijagnostika

- Klinički simptomi
- Klinički pregled
- **Test osjetljivosti na IPP**
- Ambulantni 24-satni pH monitoring
- Endoskopija

Endoscopy

ReQuest

- Opće stanje
- Tegobe s kiselinom
- Tegobe u gornjem dijelu trbuha/želudcu
- Mučnine
- Smetnje spavanja

ReQuest

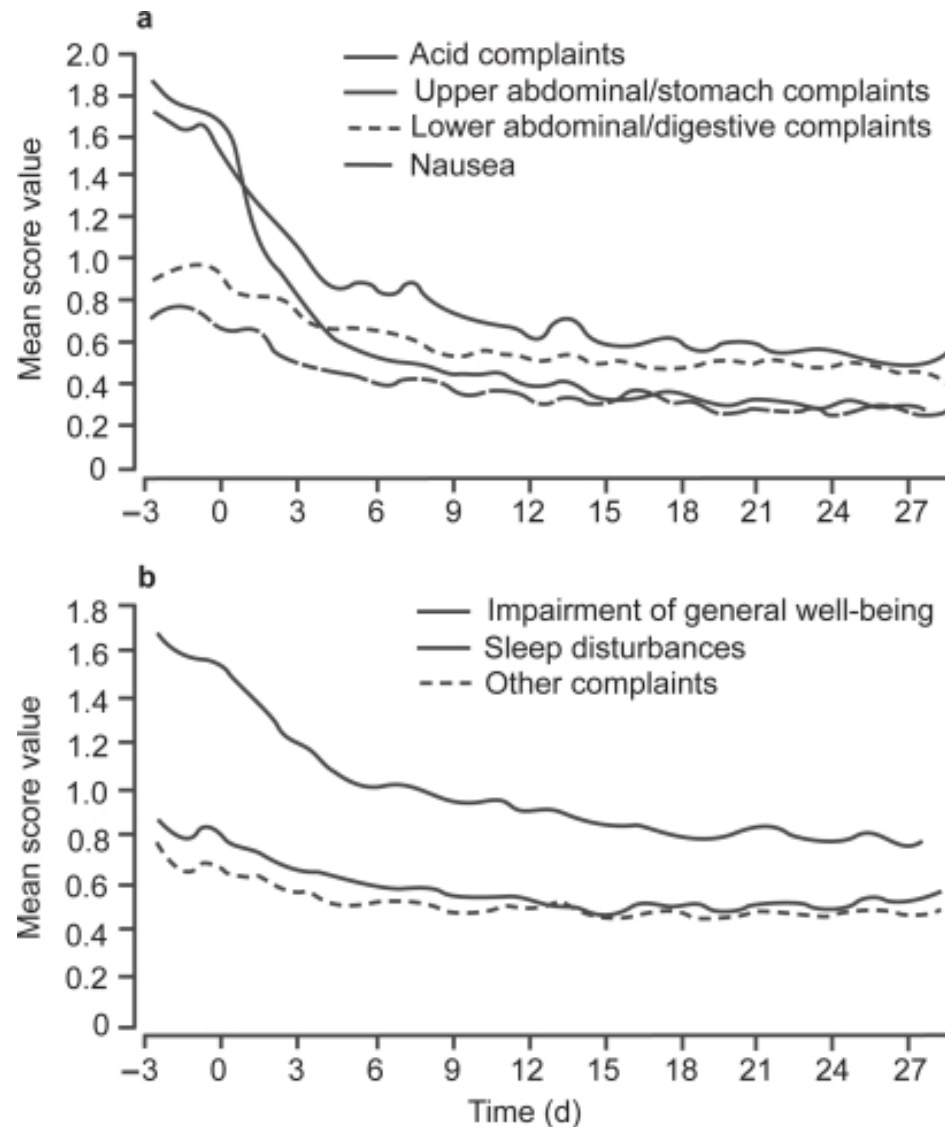
- Stupnjevanje simptoma od 1-10
- Klasifikacija rezultata kao:
- Blagi
- Podnošljivi
- Teško podnošljivi
- Jaki

IPP test

- Empirijsko testiranje u primarnoj zdravstvenoj zaštiti
- Senzitivnost 78%
- Specifičnost 86%
- Relativno jeftin i siguran
- Pozitivan je ako se za 50% smanje tipični i atipični simptomi GERB-a

IPP test

- IPP u dvostrukoj dozi 7 dana (npr. Pantoprazol 2x40 mg)
- Nastaviti terapiju 4 tjedna 1x40 mg
- Simptomi ne prestaju – uraditi endoskopiju

Changes in gastro-oesophageal reflux disease (GORD) related symptoms as assessed by ReQuest™ in an intention to treat population of 421 patients with GORD during treatment with pantoprazole 20 mg/day (Los Angeles [LA] Grade A) or 40 mg/day (LA grades B-D). Reproduced with permission from Bardhan KD, Stanghellini V, Armstrong D, et al. 2004a. Evaluation of GERD symptoms during therapy. Part I. Development of the new GERD questionnaire ReQuest. *Digestion*, 69:229–37. Copyright © 2004 S. Karger AG.

pH monitoring

- Uraditi kod nerazjašnjenih slučajeva -
  - atipičnih simptoma
    - dugotrajnog kašlja
    - promuklosti
    - laringitisa

Pretrage – dif. Dg.

- Pretrage koje pomažu u diferencijalnoj dijagnostici:
- EKG,
- ergometrija,
- spirometrija,
- Upućivanje na ORL pregled ...

GERB

Kada raditi endoskopsku pretragu?

- Pacijent stariji od 50 godina
- Ima jedan ili više alarmantnih znakova

Cilj – isključiti malignitet

GERB

Alarmantni znaci

- Perzistentno povračanje
- Krvarenje (hematemeza, melena) / anemija
- Abdominalna masa / gubitak težine
- Disfagija

Pretrage kod sumnje na komplikacije?

- Endoskopija
- senzitivnost 92%
- specifičnost 100%
- RTG kontrastno snimanje
- senzitivnost 54 – 79%
- specifičnost 91 – 92%

Stupnjevi u liječenju

- I. Nefarmakoloski tretman
- II. Farmakoloski tretman
- III. Kirurški tretman

Liječenje GERB-a

- Tri glavna motiva:
- Ublaziti simptome
- Spriječiti nastanak komplikacija
- Održati remisiju

GERB

Terapija

1. Modifikacija načina života

- Mjere podrške
- Smanjiti težinu
- Podići uzglavlje
- Smanjiti udio stresa
- Tehnika relaksacije
- Tjelovježba

GERB

- Izbjegavati hranu koja pogoršava simptome
- Češći manji obroci
- Izbjegavati kavu, čaj, kakao, čokoladu
- Izbjegavati upotrebu jakih alkoholnih pića
- Prestati pušiti
- Izbjegavati lijekove (aspirin, NSAID...)

Terapija

1. Antacidi

Ovo vrijedi za blaže i manje učestale simptome

2. IPP (najbolje rješenje)

3. Prokinetički agensi (itoprid, cisaprid)

Oprez – promjene Q T intervala, ventrikularna tahikardija ...

GERB

Trajanje terapije:

- 4 – 8 tjedana

Ako je uspješna:

- prekinuti terapiju
- nastaviti modifikaciju životnog stila

Ako se simptomi vrate:

-

Terapija održavanja "po potrebi"

- Danas se sve više zastupa
- Dugotrajno kontinuirano liječenje nema prednost
- Potrebna dobra suradnja pacijenta

Terapija održavanja "po potrebi"

- Prihvatljiva
- Pacijent "drži" bolest pod kontrolom
- Smanjuje troškove liječenja
- Smanjuje povratno lučenje kiseline

GERB

- **Pacijent ne odgovara na terapiju :**
  - endoskopija

Kirurski tretman

Preporuka kod:

- teških oblika GERB-a
- erozivnog ezofagitisa
- komplikacija bolesti

Smjernice za dijagnostiku i liječenje infekcije s *Helicobacter pylori*

- Helicobacter pylori je gram negativna bakterija koja kolonizira ljudski želudac.

Infekcij

- Infekcija ovom bakterijom najčešća je kronična infekcija u svijetu.

- Nastaje najčešće u djetinjstvu i neličena ostaje doživotno

- Dosadašnjim istraživanjima potvrđena je uloga infekcije *H. pylori* u nastanku:
  - kroničnog gastritisa,
  - želučanog i duodenalnog ulkusa,
  - karcinoma želuca i MALT limfoma.

Način na koji se bakterirja prenosi

- gastro-oralno
- oralno-oralno
- fekalno-oralno

Epidemiološki podatci

- Prevalencija zaraženosti za Republiku Hrvatsku za 2017. godinu je 57%
- 40% svjetskog stanovništva pati od gastričnih tegoba
- 2-5% posjeta obiteljskom liječniku otpada na bolesnike s dispeptičkim tegobama

Eradikacija H. pylori

Važno provesti jer značajno smanjuje:

- gastrične simptome,
- poboljšava gastritis i atrofiju želučane sluznice i nastanak intestinalne metaplazije,
- ali je evidentno da ne utječe na već prisutnu intestinalnu metaplaziju.

Najprihvaćenije smjernice

- Konsenzus izviješće Maastricht VI/Florence, koje je objavila Europska skupina za istraživanje H. pylori infekcije.

Indikacije za testiranje na H. pylori

1. pacijenti s opetovanim gastričnim tegobama
2. prije uvođenja antikoagulantne terapije
3. pacijenti s reumatoidnim artritisom koji koriste NSAID i kortikosteroide
4. pacijentima s idiopatskom trombocitopeničnom purpustom

Indikacije za testiranje na H. pylori

1. pacijenti s neobjašnjenom sideropeničnom anemijom
2. pacijenti s megaloblastičnom anemijom
3. dermatološki problemi poput alopecije, rozaceje i angioedema dovode se u vezu s H.pylori

Pristup „testiraj i liječi“

- Najčešće korištena metoda liječenja bolesnika s ponavljanim dispeptičkim tegobama je „**testiraj i liječi**“
- **Ne** može se primijeniti na osobe starije životne dobi i osobe s alarmantnim simptomima i znakovima gastrične bolesti

Testiranje na H. Pylori u obiteljskoj medicini

1. Urea izdisajni test – pouzdan je način dokazivanja H. pylori. Koristi se i za provjeru uspješnosti terapije.
2. Fekalni antigen test – je alternativa urea izdisajnom testu. Koristi se za početnu dijagnozu infekcije, kao i za provjeru uspješnosti liječenja.

Prije urea izdisajnog i fakalnog Ag testa potrebno je isključiti terapiju IPP-om minimalno 2 tjedna i antibiotik minimalno 4 tjedna

Serološki test

- Serološki test –dokazuje IgG At na H. pylori u serumu pacijenta.
- djelimično pouzdan za dijagnostiku, potpuno nepouzdan za provjeru uspješnosti terapije

Uporaba serološkog testa preporučuje se :

- u gastričnom krvarenju,
- bolesnicima koji su na trenutnoj terapiji IPP-om
- onima koji imaju nalaz atrofije ili maligne bolesti želučane sluznice

– ***Prije testa nije potrebno isključiti terapiju IPP niti antibiotsku terapiju***

Pristup „endoskopiraj i liječi”

Kome je primjeren?

1. Stariji pacijenti s novonastalim gastričnim tegobama

2. Bolesnici s alarmantnim simptomima i znakovima bolesti i to:

- anoreksija,
- neobjašnjivi gubitak težine,
- učestalo i neprekidno povraćanje,
- palpacijski mase u truhu,
- sideropenična anemija,
- hematemeza ili melena,
- svježa krv u stolici,
- disfagija,
- odinofagija.

Liječenje H. pylori infekcije

- Provodi se trojnom terapijom prema stupnju rezistencije bakterija na pojedini antibiotik na određenom području
- Ako je rezistencija >15 treba prijeći na alternativnu terapiju
- Za Bosnu i Hercegovinu nema podataka o rezistenciji, te se koristi standardna terapija

Vrsta terapije	Kombinacija	Trajanje
Standardna trojna terapija	amoksisilin + klaritromicin+IPP*	10 do 14 dana
Sekvencijska terapija	a)amoksisilin + IPP b)klaritromicin + metronidazol+ IPP	a) 5 dana b) narednih 5 dana (ukupno 10 dana)
Trojna terapija u rezistenciji na klaritromicin	amoksisilin + metronidazol+IPP	10 do 14 dana
Terapija u rezistenciji na metronidazol i klaritromicin	amoksisilin+levofloksacin+IPP	10 do 14 dana
Četvorostruka terapija	amoksisilin + klaritromicin + metronidazol + IPP	10 do 14 dana
Četvorostruka bizmut terapija	metronidazol+ klaritromicin + bizmut + IPP	14 dana
Trojna terapija u alergičnih na penicilin	metronidazol+klaritromicin+IPP	10 do 14 dana

Inhibitor protonске pumpe

- IPP - inhibitor protonске pumpe pantoprazol 40 mg, omeprazol 20 mg, esomeprazol 40 mg, rabeprazol 20 ili lanzoprazol 30 mg.
- Bolja eradikacija postiže se primjenom navedene doze dva puta dnevno,
- Superiornost u eradikaciji postiže se esomeprazolom i rabeprazolom.
- Nije potrebno produžiti terapiju IPP-om nako završene antibiotske terapije

Nedostupnost testiranja na H. pylori

- U pacijenata koji imaju opetovane gastrične tegobe i ne reagiraju na protusekretornu terapiju IPP-om, a testiranje na H. pylori je nedostupno, može se primijeniti empirijsko liječenje standardnom trojnom terapijom.
- Ukoliko bolesnik ne reagira ni na ovakvo liječenje, neophodno ga je uputiti gastroenterologu.

Zaključno

- *Liječnici obiteljske medicine trebaju biti svjesni visoke prisutnosti infekcije s H. pylori u pacijenata.*
- *Pravovremeno, relativno jeftino i jednostavno testiranje i dostupna terapija, mogu riješiti bolesnika značajnih tegoba, poboljšati kvalitetu života i spriječiti moguće gastroduodenalne komplikacije.*

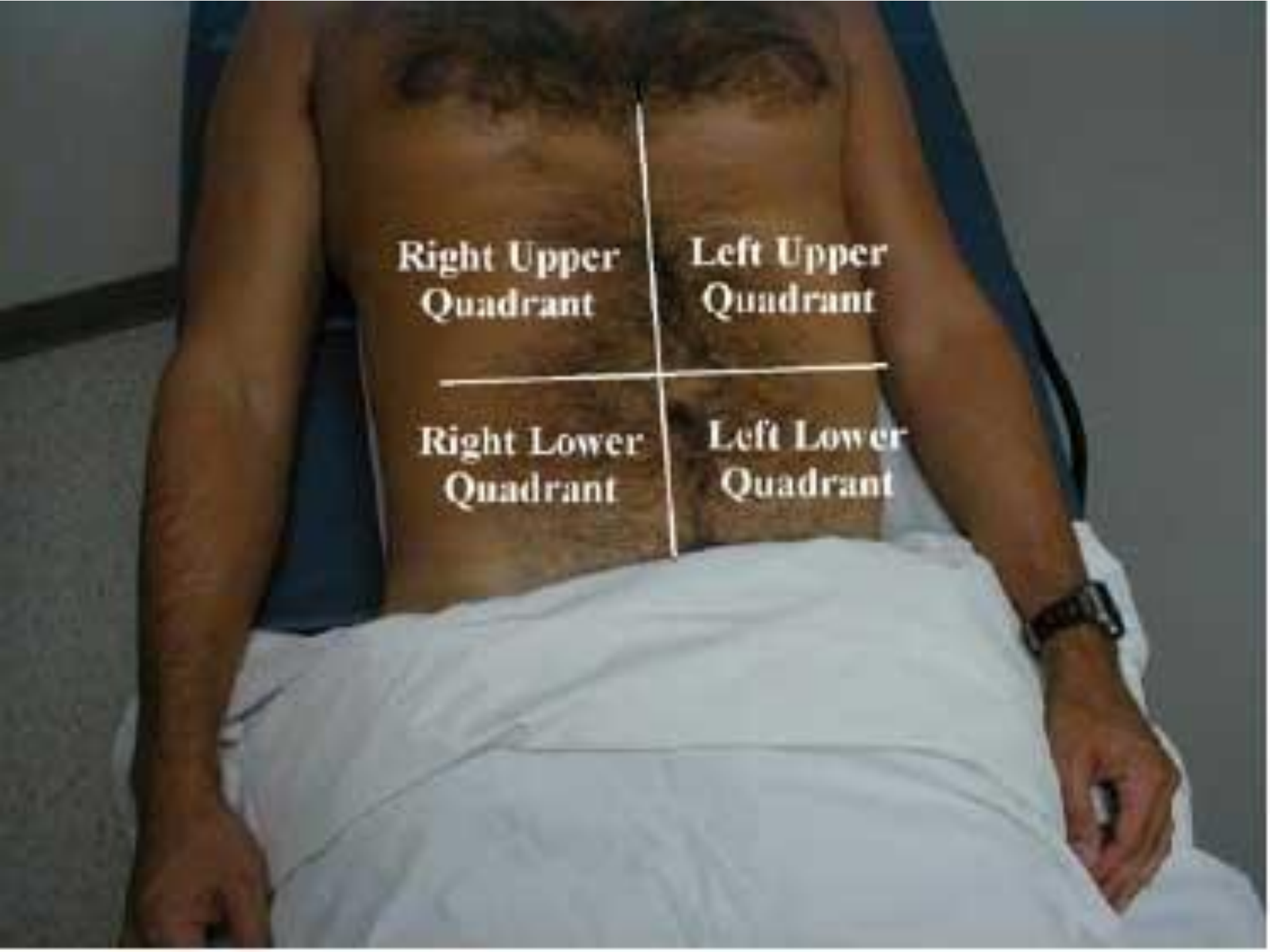
Literatura

1. Malone M. Managing dyspepsia. *J Fam Pract* 2015;64:350-7
2. Kusters JG, van Vliet AH, Kuipers EJ. Pathogenesis of *Helicobacter pylori* infection. *Clinical microbiology reviews*. 2006;19:449-90.
3. de Brito BB, da Silva FAF, Soares AS, Pereira VA, Santos MLC, Sampaio MM i sur. Pathogenesis and clinical management of *Helicobacter pylori* gastric infection. *World journal of gastroenterology*. 2019;25:5578-89.
4. Malfertheiner P, Megraud F, O'Morain CA, Gisbert JP, Kuipers EJ, Axon AT, i sur. Management of *Helicobacter pylori* infection - the Maastricht V/ Florence Consensus Report. *Gut*. 2017;66:6–30.
5. Tonkic A, Vukovic J, Vrebalov Cindro P, Pesutic Pisac V, Tonkic M. Diagnosis of *Helicobacter pylori* infection: a short review. *Wien Klin Wochenschr*. 2018;130:530–4.
6. Verbalov Cindro M, Verbalov Cindro P, Tomičić M. Dijagnostika I liječenje infekcije s *Helicobacter pylori*. *Med. Fam. Croat*. 2021;2:22-30.

Pregled abdomena

Općenito

- Pravilan položaj na leđima
- Upotrebljavati pravilnu terminologiju za lociranje promjena
- Pitati pacijenta za mjesto najjače boli i to mjesto pregledati na kraju

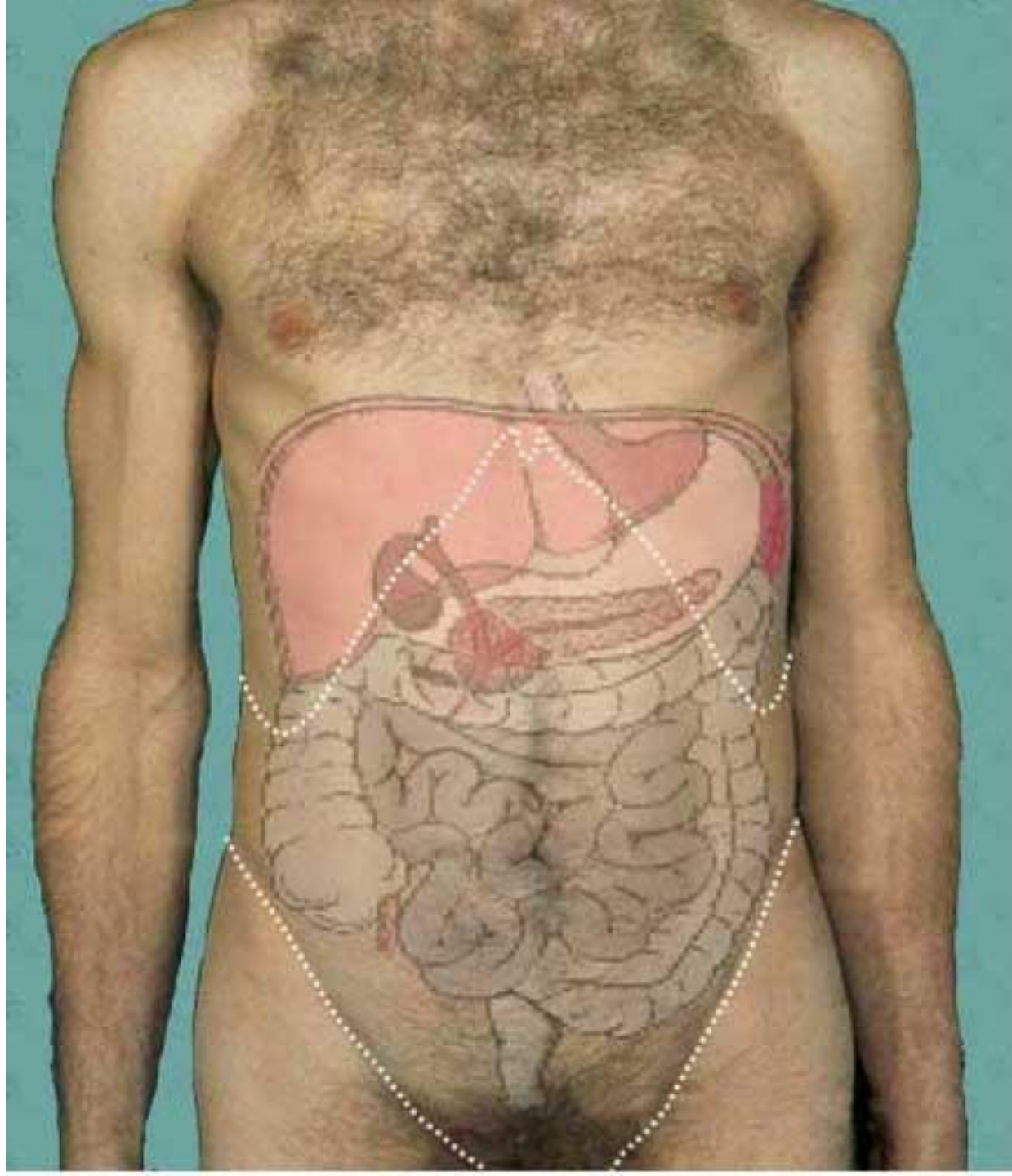
A photograph of a person's back with a white grid overlaid to show the four quadrants of the abdomen. The grid is formed by a vertical line down the midline and a horizontal line at the level of the umbilicus. The four quadrants are labeled with white text: Right Upper Quadrant, Left Upper Quadrant, Right Lower Quadrant, and Left Lower Quadrant. The person is lying on a blue surface, and a white sheet is visible at the bottom of the frame.

Right Upper
Quadrant

Left Upper
Quadrant

Right Lower
Quadrant

Left Lower
Quadrant

Inspekcija

- Tražiti ožiljke, strije, hernije, vaskularne promjene, lezije, osip.
- Tražiti pulzacije
- Opservirati konture abdomena

Auskultacija

- Čekati 1 punu minutu početak zvukova crijevne peristaltike.
- Zabilježiti zvukove kao:
  - pojačane,
  - oslabljene ili
  - normalne

Auskultacija šumova

- Auskultirati
  - aortu
  - renalne arterije
  - ilijačne arterije

right
hypochondriac
region

epigastric
region

left
hypochondriac
region

right
lumbar
region

umbilical
region

left
lumbar
region

right
iliac
region

hypogastric
region

left
iliac
region

Perkusija

- Perkutirati sva 4 kvadranta
- Izdvojiti dijelove mukline i timpanizma
- Perkutirati jetru u medioklavikularnoj liniji
- Perkutirati muklinu slezene u zadnjem interkostalnom prostoru u lijevoj prednjoj axilarnoj liniji

Površna palpacija

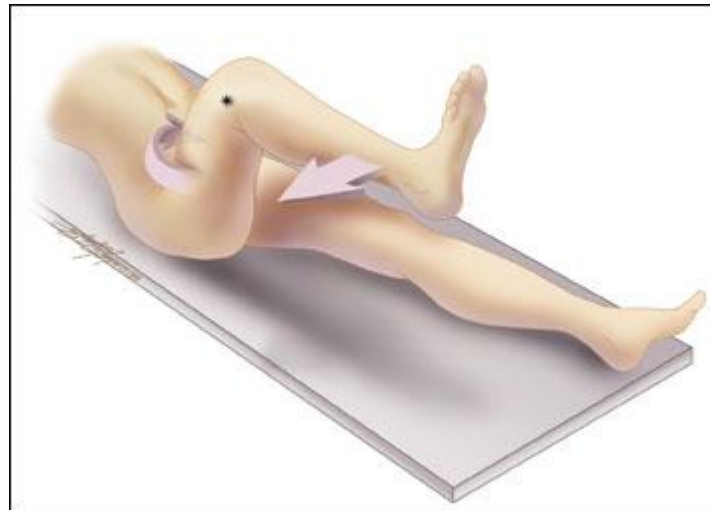
- Lagano palpirati sva četiri kvadranta u medioklavikularnoj liniji
- Opservirati znakove bola ili nelagode

Duboka palpacija

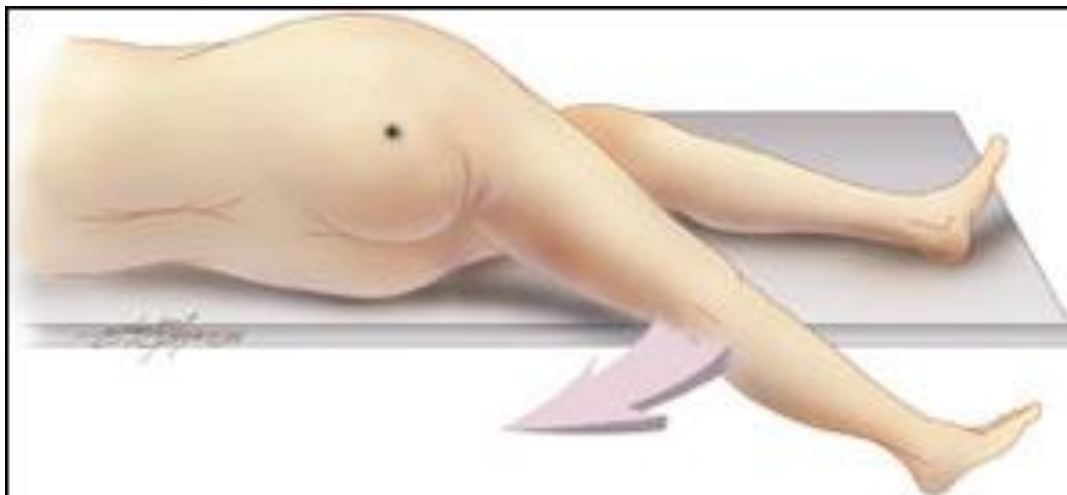
- Duboko palpirati sva 4 kvadranta u medijalnoj liniji
- Identificirati povećanje i druge mase ako su prisutne

Specifični znakovi apendicitisa

- Obturator znak – podizanje i unutarnja rotacija desne noge pri flektiranom koljenu

- Psoas znak – ekstenzija desne noge protiv otpora

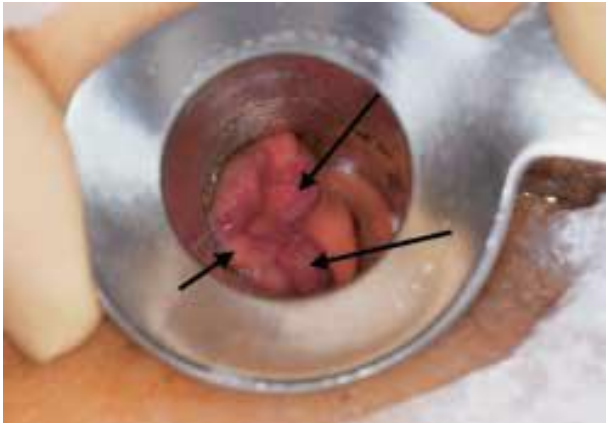

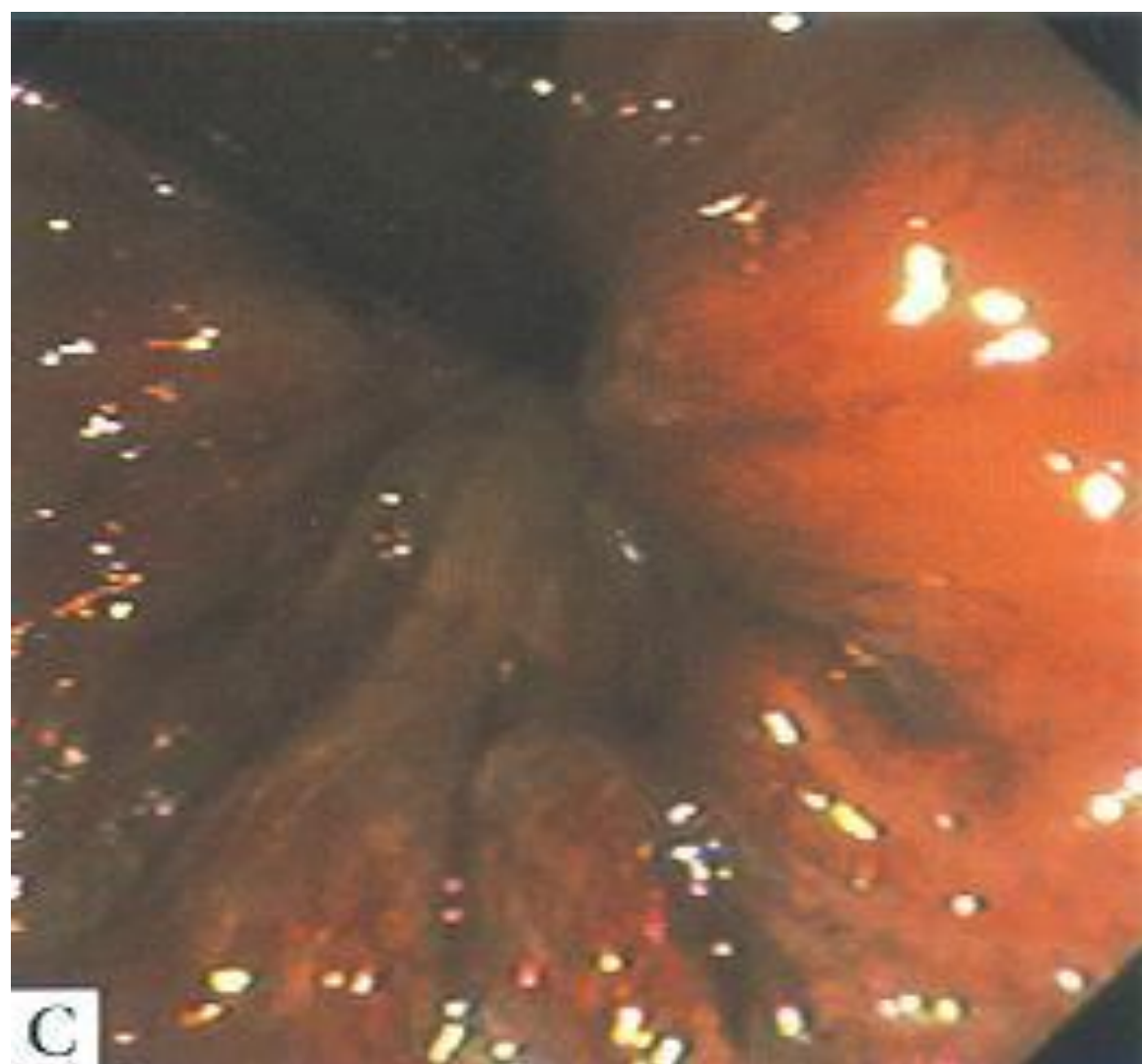
© 1999 Floyd E. Hosmer

***PROCJENA REKTALNOG
KRVARENJA***

**34 godišnja žena dolazi zbog povremenog
rektalnog krvarenja koje se javlja u
posljednja tri mjeseca. Krv obično zapazi
na toalet papiru.**

Hemorrhoids

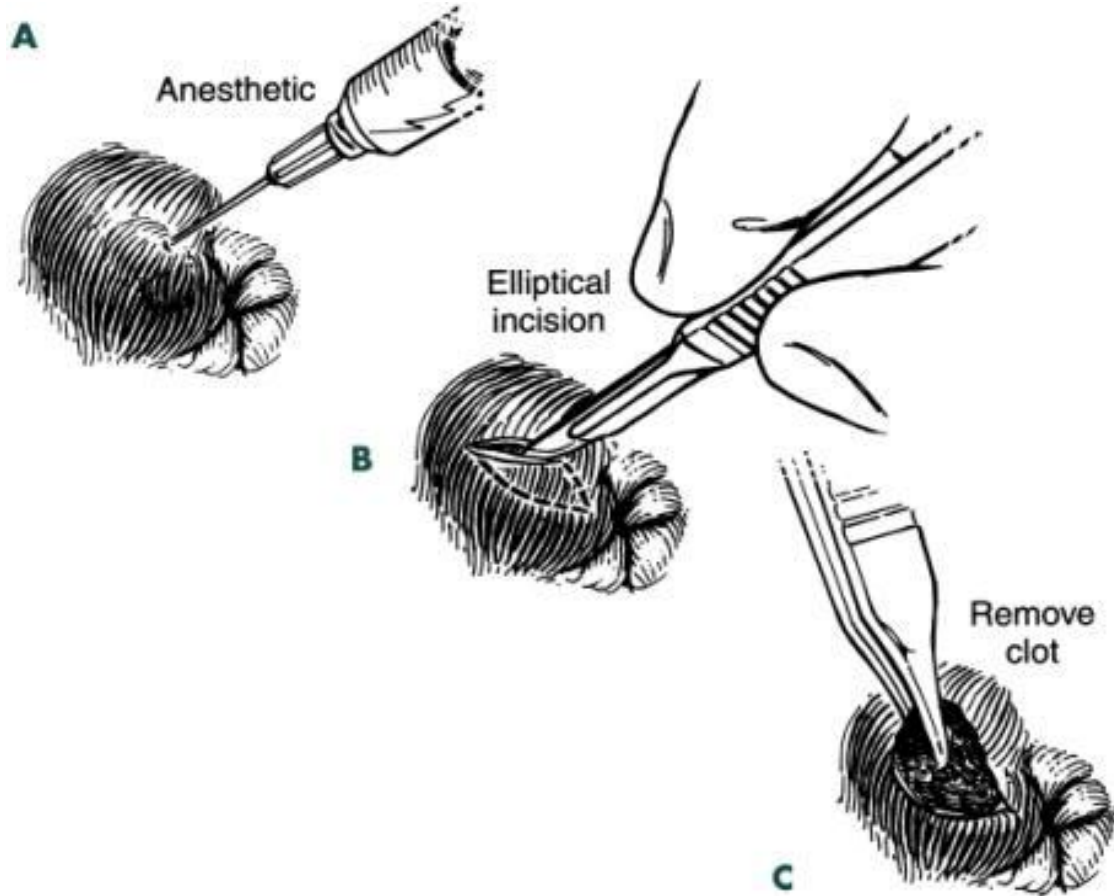

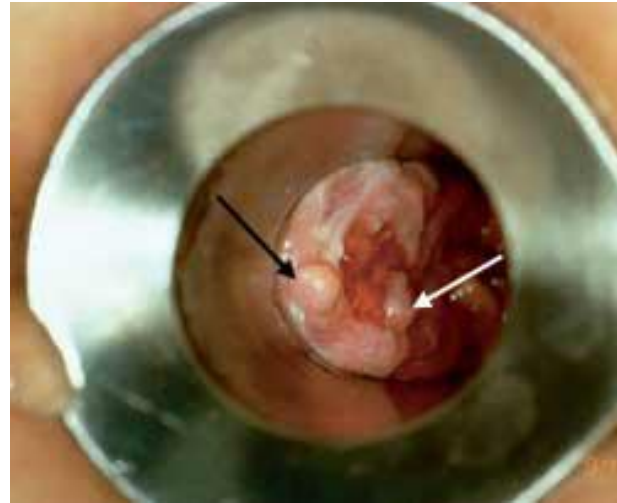
Tretman

- **W** warm water (topla voda)
- **A** analgesics (analgetici)
- **S** stool softeners (omekšavanje stolice)
- **H** high fibre diet (vlaknasta hrana)

Anal Fissure

78-godišnji muškarac javlja se hitno
zbog jakog krvarenja iz rektuma

Diferencijalna dijagnoza

- **Angiodisplazija mukoze kolona**
- **divertikuloza**
- **ishemični kolitis**

Colonoscopic evaluation of the rectum

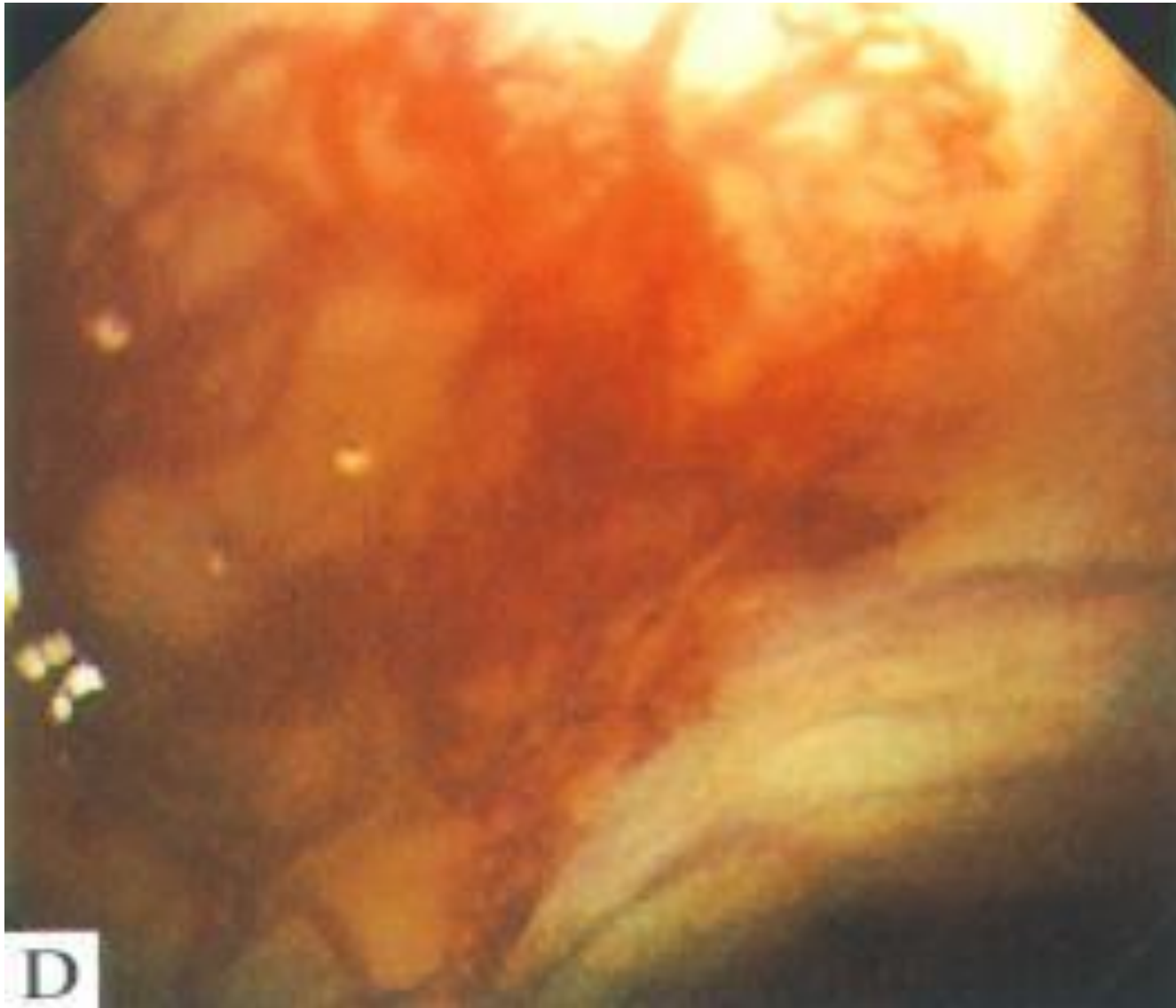
Approaching the rectosigmoid junction

Colonic diverticula

Colonic Angiodysplasia

22-godišnja žena javlja se s
jakom boli u abdomenu i
krvavom dijarejom

Diferencijalna dijagnoza

- **Infektivni kolitis**
- **Ulcerozni kolitis ili proktitis**

Ulcerative Colitis

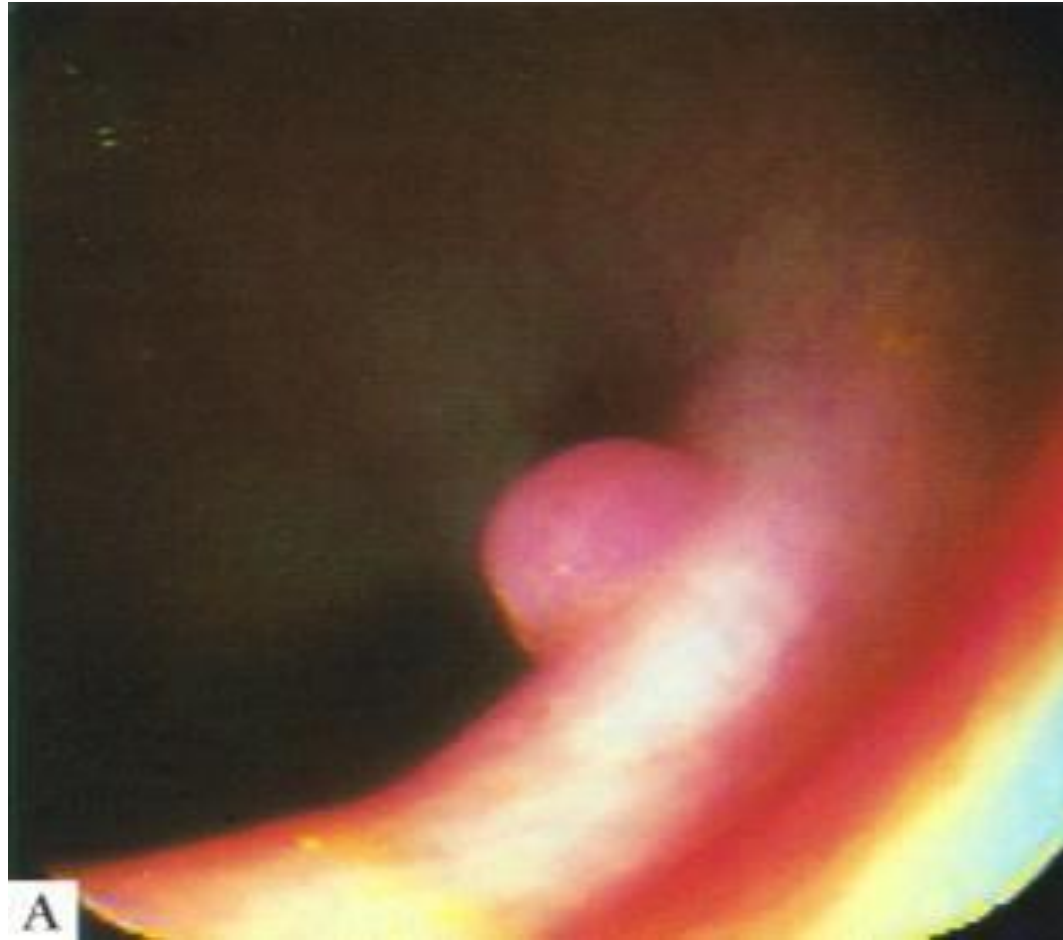

**55 godišnji muškarac javlja
se zbog povremenog krvarenja iz
rektuma. Krv je obično pomiješana sa
stolicom i ne ostavlja trag na WC
školjci.**

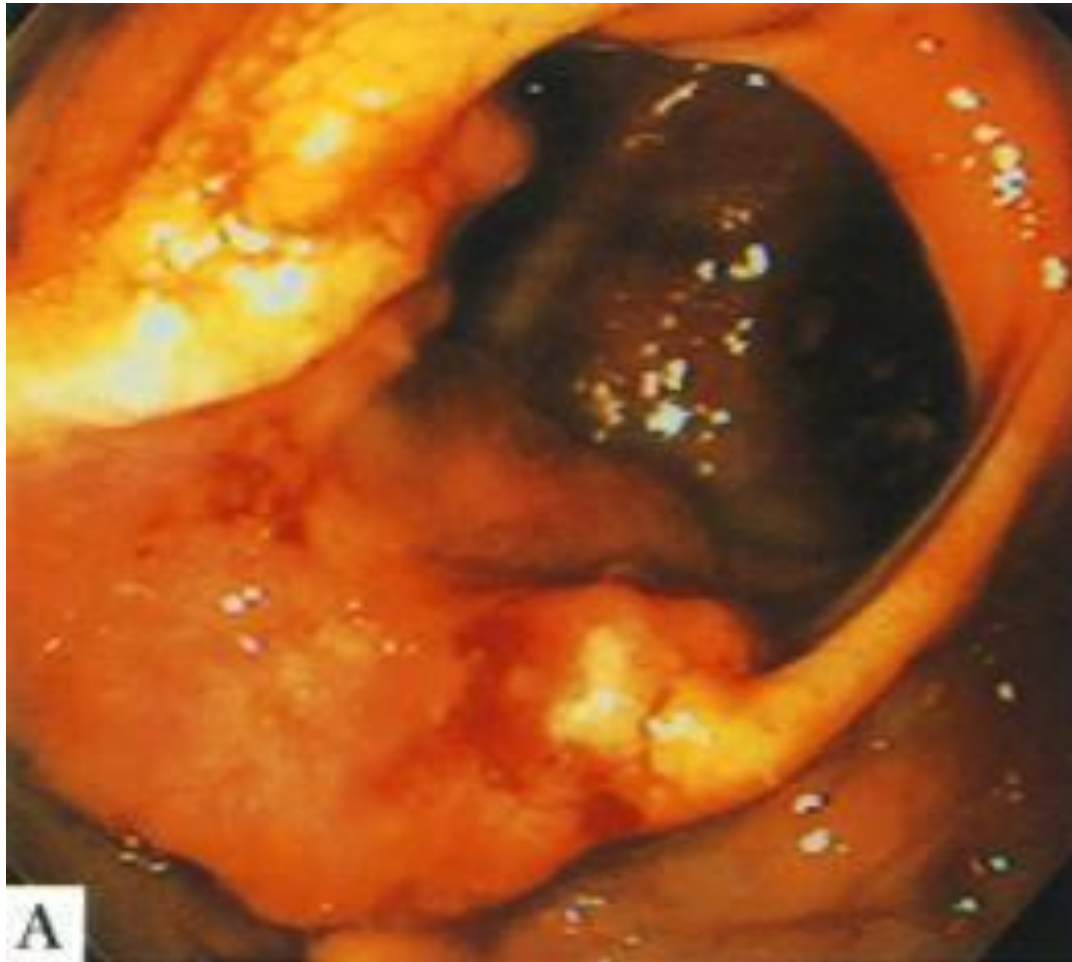
Diferencijalna dijagnoza

- **Kolorektalni karcinom**
- **Kolorektalni karcinom**
- **Kolorektalni karcinom!**

Two 3-mm polyps in rectum before and after hot biopsy

Adenocarcinomas and carcinomas affecting colon

Colonoscopic view of bleeding colon cancer

- 58 godišnja žena dolazi na redoviti pregled. Ona je dijabetičar i vi joj radite godišnju kontrolu lab. pretraga krvi. Rezultat KKS pokazuje :
- Hb 105, MCV<80.
- Ona negira bilo kakvo krvarenje. Menopauza je nastupila prije 8 godina.

Što ćete dalje učiniti?

- Ponoviti rezultate KKS-a – (rezultati isti)
- Test stolice na okultno krvarenje – pozitivan
- Fe/S sniženo
- Feritin - snižen
- TIBC - povišen

Test stolice na okultno krvarenje

- gubitak manjih količina krvi kroz duži vremenski period
- objektivno ni pacijent ni liječnik ne vide krvarenje
  - hemocult test
  - hemoquant test
  - hemoselect test

Hemocult test

- -registrira prisutnost Hgb u stolici
- -otkriva gubitak krvi do 20 ml/dan
- -neke supstance mogu dati lažno pozitivan test

Hemoquant test

- -mjeri količinu Hgb u stolici tj.njegovog derivata porfirina (hemoporfirin test)

Hemoselect test

- -otkriva prisutnost humanog Hgb u stolici
- -specifičan za krvarenje iz donjeg dijela GI trakta pošto ne registrira razgrađeni Hgb

Upute za pripremu bolesnika prije testa na okultno krvarenje u stolici

- 7 dana prije testa ne uzimati lijekove koji mogu dovesti do krvarenja u probavnom sustavu i pojave krvi u stolici (aspirin, indometacin, fenilbutazon, rezerpin, kortikosteroidi i dr.)
- test odgoditi kod proljeva, menstruacije, krvarenja iz hemoroida i hematurije
- preporučuje se analizirati tri uzastopne stolice kroz tri dana i to po dva uzorka s različitih mjesta iz svake stolice

- Pozitivan Haemocult test – uraditi kolonoskopiju
- Negativan – test – dati preparate željeza
- Ako nakon terapije anemija još uvijek perzistira – uputiti na kolonoskopiju

SINDROM IRITABILNOG KOLONA

Prevalencija / epidemiologija

- **-7-25% kod žena**
- **-5-19% kod muškaraca**
- **-najčešća u dobi između 30. i 50. godine**
- **-u 25 % slučajeva započinje nakon napada gastroenteritisa**

Definicija:

- SIK - abdominalna nelagoda, nadimanje i poremećaj defekacije uz odsustvo fizikalnog, radiološkog ili laboratorijskog patološkog nalaza indikativnog za organsku gastrointestinalnu bolest.

- dijagnoza se bazira na anamnezi
- ne postoji dijagnostički laboratorijski test
- postoje specifični kriteriji

specifični kriteriji

- Najmanje 12 tjedana, koje ne moraju biti jedan za drugim, abdominalne nelagodnosti ili boli koji ima dvije ili tri slijedeće karakteristike:
  - popušta s defekacijom
  - napadaj je povezan s promjenom učestalosti stolica
  - napadaj je povezan s promjenom izgleda stolice

Simptomi koji dodatno pomažu u dijagnozi:

- abnormalna učestalost stolica
- abnormalan izgled stolice
- abnormalna pasaža crijeva
- nadimanje i osjećaj abdominalne distenzije

Alarmantni simptomi

- gubitak na težini
- rektalno krvarenje
- pozitivna obiteljska anamneza kolorektalnog karcinoma ili inflamatorne bolesti
- anemija
- povišena SE/CRP
- dob > 50 god.

Diferencijalna dg.

- -celijakija
- -intolerancija hrane
- -disaharidna intolerancija
- -inflamatorna bolest crijeva
- -infekcija
- -prekomjeren porast bakterija
- -divertikularna bolest kolona
- -kolorektalni karcinom
- -dijareja inducirana žučnom kiselinom

Menadžment SIK - pozornost :

- anamneza (prisutnost alarmantnih simptoma)
- fizikalni pregled (odgovarajuće promjene npr. artritis, promjene na koži, abdominalna masa, limfadenopatije)

Laboratorijski nalazi – pozornost:

- -anemija
- -leukocitoza
- -visoka SE
- -promjene u biokemijskom nalazu
- -promjene razine TSH

Identificirati i izbjeći dijetne okidače

- kofein,
- alkohol,
- čokoladu,
- masti

Kompikacije

- malnutricija

Liječenje

Blagi mišićni relaksansi/antiholinergični agensi

- -hyoscine butyl bromide (Buscopan)

Triciklični antidepresivi

- amitriptyline, doxepin, desipramin

- imipramine

liječenje

- Dominantan zatvor – meetaklopramid (Reglan)
- Dominantan proljev – mebeverin (Rudakol, Colospa)

- redovito vježbanje
- psihoterapija
- akupunktura

Prehrana

- Cjelovite žitarice
- Svježe voće i povrće – smanjuju abdominalnu bol i osjećaj slabosti
- Jogurt – regenerira crijevnu mikrofloru

Prehrana

- Potreban povećan unos proteina (30%)
- Mikronutritivenata (vitamina i minerala)